

ผลงานที่เป็นข้อเสนอแนวคิดในการปรับปรุงหรือพัฒนางาน

เรื่อง

แนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการ
ในรูปแบบ Policy Brief

จัดทำโดย

นายเกียรติกร อัครสาร

ตำแหน่งนักวิเคราะห์งบประมาณปฏิบัติการ

กลุ่มงานวิเคราะห์งบประมาณ ๓ สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ขอรับการประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ

ระดับชำนาญการ (สายงานวิเคราะห์งบประมาณ)

ธันวาคม ๒๕๖๖

คำนำ

ผลงานที่เป็นข้อเสนอแนวคิดในการปรับปรุงหรือพัฒนางาน เรื่อง แนวทางการจัดทำ และเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดเกี่ยวกับการให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา รวมถึงเพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการแนวปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ (Best Practice) สำหรับพัฒนาแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ที่มีคุณภาพ โดยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่ได้เรียบเรียงไว้แล้ว เกี่ยวกับหลักการและแนวทางการจัดทำ Policy Brief ที่ดี ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์กรณีศึกษาการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ที่เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมวลผลเป็นแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภาในรูปแบบ Policy Brief

ผลการศึกษาพบว่า เอกสารวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภามีจำนวนหลายเรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเอกสารที่มีเนื้อหายาว มีความเป็นวิชาการสูง ทำให้ไม่เกิดแรงจูงใจกับผู้อ่าน ทำให้พลาด จุดเน้นหรือสาระสำคัญ ส่งผลให้ไม่ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ เท่าที่ควร โดยผู้ขอรับการประเมินเห็นควรมีกลไกขับเคลื่อนผลงานวิชาการหรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากเอกสารวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา เพื่อให้ได้รับการตอบสนองจากผู้รับสาร คือ รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมถึงสาธารณชน เพื่อสร้างให้เกิดผลลัพธ์และ ผลกระทบที่ดีขึ้นในกระบวนการงบประมาณ ผู้คน ชุมชน และสังคม ด้วยการให้บริการ และเผยแพร่ ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ที่มีเนื้อหากระชับ ตรงประเด็น เข้าใจง่าย เชื่อมโยงปัญหา สาเหตุ และผลกระทบ มีข้อเสนอแนะที่สมเหตุสมผล สามารถปฏิบัติได้จริง และมีรูปแบบที่ดึงดูดความสนใจ

ผู้ขอรับการประเมิน ต้องขอขอบคุณรองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (นายศิโรจน์ แพทย์พันธ์) ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา (นายชูเกียรติ รักรับแห่ง) และข้าราชการ กลุ่มงานวิเคราะห์งบประมาณ ๓ ทุกคน ที่ได้สนับสนุนการจัดทำผลงานชิ้นนี้ และหวังว่าเอกสารวิชาการ ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาทุกท่าน

เกียรติกร อัครสาร

ธันวาคม ๒๕๖๖

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ค
สารบัญแผนภาพ	ง
บทสรุปผู้บริหาร	จ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๓
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา	๓
๑.๔ วิธีการศึกษา	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ	๔
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
บทที่ ๒ แนวคิด และทฤษฎี	
๒.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๒ ยุทธศาสตร์และแผน	๙
๒.๓ การให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงบประมาณ ของรัฐสภา	๑๒
๒.๔ Policy Brief	๑๔
บทที่ ๓ วิธีการศึกษา	
๓.๑ รูปแบบการดำเนินการและวิธีการเก็บข้อมูล	๑๘
๓.๒ วิธีการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล	๑๙
๓.๓ แผนงาน/แนวทางการดำเนินงาน	๒๐
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	
๔.๑ ปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดเกี่ยวกับการให้บริการ และเผยแพร่ ผลงานวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐสภา	๒๒
๔.๒ หลักการแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของการจัดทำ และเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief	๒๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๔.๓ แนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief	๒๕
บทที่ ๕ สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	๔๔
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๔๕
บรรณานุกรม	๔๘
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. การสนับสนุนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕	๕๐
ภาคผนวก ข. ตัวอย่าง Policy Brief ของหน่วยงาน/องค์กร ที่เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการ	๕๒
แบบขอรับการประเมิน (แบบ ว.๑)	

สารบัญตาราง

ตารางที่ ๑ แผนการดำเนินการ	หน้า ๒๐
ตารางที่ ๒ ตัวอย่างการกำหนดหัวข้อเรื่อง	๓๕

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการดำเนินการ	๑๙
แผนภาพที่ ๒ แบบหัวข้อเรื่องและส่วนประกอบ	๒๖
แผนภาพที่ ๓ แบบหน้าแรก แบบย่อย ก. (แบบ ๒ ต่อ ๑)	๒๗
แผนภาพที่ ๔ แบบหน้าแรก แบบย่อย ข. (แบบ ๑ ต่อ ๑)	๒๘
แผนภาพที่ ๕ แบบหน้าที่ ๒ และหน้าที่ ๓ แบบย่อย ก. (แบบ ๒ ต่อ ๑)	๓๐
แผนภาพที่ ๖ แบบหน้าที่ ๒ และหน้าที่ ๓ แบบย่อย ข. (แบบ ๑ ต่อ ๑)	๓๑
แผนภาพที่ ๗ แบบและตัวอย่างส่วนท้าย	๓๒
แผนภาพที่ ๘ แบบหน้าที่ ๔ และส่วนท้าย	๓๓
แผนภาพที่ ๙ Infographic เรื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนารายได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓๗
แผนภาพที่ ๑๐ Infographic เรื่อง กบฏร้ายได้ปานกลางและมาตรการภาครัฐ ในการแก้ไข	๓๗
แผนภาพที่ ๑๑ Infographic เรื่อง รายได้และการใช้จ่ายขององค์การมหาชน	๓๘
แผนภาพที่ ๑๒ Policy Brief เรื่อง การจัดสรรงบประมาณสภาเด็กและเยาวชน ที่มีความเหมาะสม เพียงพอกับศักยภาพและความต้องการ (หน้าแรก)	๔๐
แผนภาพที่ ๑๓ Policy Brief เรื่อง การจัดสรรงบประมาณสภาเด็กและเยาวชน ที่มีความเหมาะสม เพียงพอกับศักยภาพและความต้องการ (หน้าที่ ๒)	๔๑
แผนภาพที่ ๑๔ Policy Brief เรื่อง การจัดสรรงบประมาณสภาเด็กและเยาวชน ที่มีความเหมาะสม เพียงพอกับศักยภาพและความต้องการ (หน้าที่ ๓)	๔๒
แผนภาพที่ ๑๕ Policy Brief เรื่อง การจัดสรรงบประมาณสภาเด็กและเยาวชน ที่มีความเหมาะสม เพียงพอกับศักยภาพและความต้องการ (หน้าที่ ๔)	๔๓

บทสรุปผู้บริหาร

ชื่อเรื่อง : แนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief
ชื่อผู้ขอรับการประเมิน : นายเกียรติกร อัครสาร
ตำแหน่ง : นักวิเคราะห์งบประมาณปฏิบัติการ
สังกัด : กลุ่มงานวิเคราะห์งบประมาณ ๓ สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา

แนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่ได้เรียบเรียงไว้แล้วเกี่ยวกับหลักการและแนวทางการจัดทำ Policy Brief ที่ดี ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์กรณีศึกษาการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ที่เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมวลผล เพื่อเสนอแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภาในรูปแบบ Policy Brief ที่มีคุณภาพ มีผลการศึกษาโดยสรุปดังนี้

สำนักงานงบประมาณของรัฐสภาจัดทำเอกสารวิชาการด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นเอกสารที่มีเนื้อหายาว และมีความเป็นวิชาการสูง ทำให้ไม่เกิดแรงจูงใจกับผู้อ่านและผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งมีลักษณะที่สนใจการเปลี่ยนแปลงหรือการสร้างผลกระทบในระดับสูง มีเวลาจำกัด ไม่ต้องการการอธิบายที่ซับซ้อนและยืดเยื้อ สอดคล้องกับการสำรวจความพึงพอใจต่อการสนับสนุนเอกสารวิชาการ และการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาต่อการพัฒนางานสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา สรุปความว่า เนื้อหาเอกสารวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภาที่จัดทำบางส่วนอาจมากเกินไปทำให้ผู้อ่านพลาดจุดเน้นหรือสาระสำคัญ

ดังนั้น เอกสารวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภาจึงไม่ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติงบประมาณเท่าที่ควร เนื่องจากจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่จำกัด ในขณะที่เอกสารวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภาต้องใช้ระยะเวลามากในการทำความเข้าใจเพราะมีเนื้อหายาว มีความเป็นวิชาการสูง และอาจจะไม่ดึงดูดความสนใจ

เพื่อให้เอกสารวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภาถูกนำไปใช้ประโยชน์มากขึ้น สำหรับประกอบการพิจารณาอนุมัติงบประมาณโดยรัฐสภา และก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อหน้าที่ของรัฐสภาในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล รวมถึงเพื่อยกระดับการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการให้แก่รัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะกรรมาธิการ และสาธารณชน จึงควรให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภาในรูปแบบ Policy Brief คือ เอกสารสรุปที่มีความกระชับ ชัดเจน ผ่านการคัดกรอง และเน้น

ส่วนเนื้อหาหรือประเด็นสำคัญที่ต้องการสื่อสารสร้างความเข้าใจนโยบายให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยมีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อการนำเสนอนโยบายที่สามารถดำเนินการได้สำหรับโน้มน้าวใจ ผู้กำหนดนโยบายและผู้ที่เกี่ยวข้อง

Policy Brief จะเป็นกลไกขับเคลื่อนผลงานวิชาการหรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากเอกสารวิชาการของสำนักงานประมาณของรัฐบาล เป็นการผนวกผลงานวิชาการที่ดีและการสื่อสารที่ดี ให้เป็นเครื่องมือในกระบวนการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ด้วยเนื้อหาที่กระชับ ตรงประเด็น ภาษาที่เข้าใจง่าย เชื่อมโยงปัญหา สาเหตุ และผลกระทบ มีข้อเสนอแนะที่สมเหตุสมผล สามารถปฏิบัติ ได้จริง และมีรูปแบบที่ดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร ผู้กำหนดนโยบาย และบริบททางการเมือง โดยเฉพาะ สำหรับรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะกรรมการธิการ รวมถึงสาธารณชน อีกทั้งเป็นการพัฒนา บุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น

บทที่ ๑

บทนำ

บทแรกนี้จะอธิบายสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในเรื่องที่นำเสนอ เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการดำเนินการที่เหมาะสม พร้อมทั้งนำเสนอวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา วิธีการศึกษาโดยสังเขป นิยามศัพท์เฉพาะ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินการศึกษาแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ในครั้งนี้

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การทำหน้าที่ของรัฐสภาในการอนุมัติให้รัฐบาลใช้จ่ายเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่ว่า “เงินแผ่นดินเป็นของประชาชนทั้งชาติ การจ่ายเงินแผ่นดินต้องได้รับอนุญาตจากประชาชนก่อนจึงจะสามารถนำไปใช้จ่ายได้” รัฐบาลจะนำเงินแผ่นดินไปใช้จ่ายตามนโยบาย แผนงาน หรือโครงการใด ๆ ได้ ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐสภาในฐานะที่เป็นผู้แทนปวงชนเสียก่อน นอกจากนี้ อำนาจอนุมัติงบประมาณที่กระทำการอนุมัติร่างกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย เช่น ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นต้น ถือเป็นเครื่องมือของรัฐสภาในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลอีกทางหนึ่ง

งบประมาณเป็นเงินแผ่นดินที่สำคัญและเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลตามนโยบาย แผนงาน และโครงการ เพื่อจัดให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน และเพื่อการพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหาของประเทศตามที่รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา ตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และดำเนินการอื่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ดังนั้น งบประมาณจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดของรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล รวมทั้งเป็นปัจจัยในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

การพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และเกิดประสิทธิผลต่อประชาชนโดยรวมทั้งประเทศ รัฐสภามีหน่วยงานด้านวิชาการที่ให้การสนับสนุน คือ “สำนักงบประมาณของรัฐสภา (Parliamentary Budget Office: PBO)” เพื่อทำหน้าที่ด้านการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและจัดทำรายงานด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง การงบประมาณ รวมทั้งจัดทำประมาณการภาวะเศรษฐกิจและการเงินการคลัง ประมาณการรายได้และค่าใช้จ่ายที่เป็นผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติด้านการเงินการคลัง วิเคราะห์การใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลให้เป็นไป

อย่างเหมาะสม คุ่มค่าและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และจัดทำรายงานวิเคราะห์และข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนสมาชิกวุฒิสภาและคณะกรรมการธิการ โดยเฉพาะในการพิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตลอดจนทำภารกิจด้านการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาล การประเมินผลโครงการตามนโยบายของรัฐบาลตามที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา

ประกาศรัฐสภา เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายใน และการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๓ กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงบประมาณของรัฐสภา ข้อ ๘ ให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณให้แก่รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะกรรมการและสาธารณชน^๑ ซึ่งสำนักงบประมาณของรัฐสภาได้จัดทำเอกสารวิชาการ รายงานวิเคราะห์งบประมาณสนับสนุนฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อใช้ประกอบการพิจารณางบประมาณรายจ่าย ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ จนถึงปัจจุบัน และเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง

ผลงานวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐสภาส่วนใหญ่เป็นเอกสารที่มีเนื้อหายาว และมีความเป็นวิชาการสูง ซึ่งทำให้ไม่เกิดแรงจูงใจกับผู้อ่านและผู้กำหนดหรือดำเนินนโยบายในการที่จะนำผลงานวิชาการไปใช้ประโยชน์ ประกอบกับรายงานการสำรวจความพึงพอใจต่อการสนับสนุนเอกสารวิชาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา พบว่า เนื้อหาที่จัดทำบางส่วนอาจมากเกินไปทำให้ผู้อ่านพลาดจุดเน้นหรือสาระสำคัญ^๒

รายงานการสำรวจความพึงพอใจดังกล่าว ยังมีข้อเสนอแนะด้านความเหมาะสมของรูปแบบการนำเสนอว่า ควรมีการจัดทำสรุปเนื้อหาสำคัญในรูปแบบ Infographic โดยมีเนื้อหาที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย และจัดรูปแบบการนำเสนอให้เหมาะสม ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน^๓ ประกอบกับการสัมมนาวิชาการเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกวุฒิสภาต่อการพัฒนางานสำนักงบประมาณของรัฐสภา เรื่อง ฉากทัศน์ PBO ในทศวรรษหน้า เมื่อวันที่ ๗ ถึง ๙ กันยายน ๒๕๖๔ ได้มีข้อเสนอแนะว่า

^๑ ประกาศรัฐสภา เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายใน และการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๓, ข้อ ๒๗, *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา* เล่มที่ ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๙๖ ง (๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓): ๑๒๙.

^๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงบประมาณของรัฐสภา, *รายงานการสำรวจความพึงพอใจต่อการสนับสนุนเอกสารวิชาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕* (กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณของรัฐสภา, ๒๕๖๕), ข.

^๓ เรื่องเดียวกัน

เอกสารวิชาการที่นำเสนอควรมีความกระชับ ชัดเจน และเข้าใจง่าย โดยลดจำนวนหน้า ความหนา และกระดาษ รวมถึงเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ที่เข้าถึงได้โดยสะดวก^๔

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้ขอรับการประเมินจึงได้พัฒนาแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ที่เป็นลักษณะของบทสรุปเชิงนโยบาย ที่มีเนื้อหาสั้น กระชับ ตรงประเด็น ที่พยายามนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบที่ให้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น และให้ข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อให้ผลงานวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภาสามารถสื่อสาร ให้บริการ เผยแพร่ และนำไปใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และเกิดประสิทธิผล

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดเกี่ยวกับการให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief

๑.๒.๓ เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภาในรูปแบบ Policy Brief ที่มีคุณภาพ

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

๑.๓.๑ ศึกษาวิเคราะห์การให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๕ เพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัด รวมถึงถอดบทเรียนในการดำเนินงานที่ผ่านมา

๑.๓.๒ ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร/ตำราวิชาการ บทความ ผลงานวิจัย ฯลฯ รวมถึงกรณีศึกษาต่าง ๆ เพื่อแสวงหาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief

---

^๔ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา, รายงานผลโครงการพัฒนาบุคลากรสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ การสัมมนาวิชาการเพื่อรับฟังความคิดเห็นสมาชิกรัฐสภาต่อการพัฒนางานสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา เรื่อง “ฉกทศน์ PBO ในทศวรรษหน้า” (กรุงเทพฯ: สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา, ๒๕๖๔), ๑๘-๒๑.

๑.๓.๓ จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐบาลในรูปแบบ Policy Brief ที่มีคุณภาพ

๑.๓.๔ ระยะเวลาดำเนินการ จำนวน ๖ เดือน

๑.๔ วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่มีการเรียบเรียงไว้แล้ว ได้แก่ หนังสือ เอกสาร/ตำราวิชาการ บทความ ผลงานวิจัย ฯลฯ เกี่ยวกับหลักการและแนวทางการจัดทำ Policy Brief ที่ดี เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์กรณีศึกษาการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ของหน่วยงาน/องค์กรที่เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมวลผลเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ

๑.๕.๑ “Policy Brief” หมายความว่า เอกสารสรุปที่มีความกระชับ ชัดเจน ผ่านการคัดกรอง และเน้นส่วนเนื้อหาหรือประเด็นสำคัญที่ต้องการสื่อสารสร้างความเข้าใจนโยบายให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยมีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อการนำเสนอแนะนโยบายที่สามารถดำเนินการได้ สำหรับโน้มน้าวใจผู้กำหนดนโยบายและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๑.๕.๒ “สำนักงบประมาณของรัฐบาล” หมายถึง ส่วนราชการหนึ่งภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีฐานะเป็นระดับสำนัก ตามประกาศรัฐสภา เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายใน และการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๓

๑.๕.๓ “การอนุมัติงบประมาณ” (Budget Adoption) หมายถึง การพิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย พร้อมทั้งเอกสารประกอบงบประมาณซึ่งฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลเสนอต่อฝ่ายนิติบัญญัติคือรัฐสภา

๑.๕.๔ “งบประมาณรายจ่าย” หมายถึง จำนวนเงินอย่างสูงที่อนุญาตให้จ่ายหรือให้ก่อหนี้ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์และภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย^๕

---

^๕ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑, มาตรา ๔, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๙๒ ก (๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑): ๒.

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ ปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดของสำนักงานประมาณของรัฐสภาที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณ

๑.๖.๒ แนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงานประมาณของรัฐสภาในรูปแบบ Policy Brief ที่มีคุณภาพ

๑.๖.๓ สำนักงานประมาณของรัฐสภาสามารถให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณในรูปแบบ Policy Brief ที่มีคุณภาพ โดยมีเนื้อหาที่กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย ดึงดูดความสนใจ และนำเสนอในรูปแบบที่เหมาะสม

บทที่ ๒ แนวคิด และทฤษฎี

บทนี้เป็นการนำเสนอกรอบความคิดที่ใช้ในการดำเนินการ โดยศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน ระเบียบ ข้อกฎหมาย และผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการองค์ความรู้ เพื่อสามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการ หรือเป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมแนวคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่มีการเรียบเรียงไว้แล้ว ซึ่งการเรียบเรียง นำเสนอในบทนี้แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน คือ (๑) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (๒) ยุทธศาสตร์และแผน (๓) การให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐบาล และ (๔) Policy Brief

๒.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒.๑.๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๒ กำหนดหน้าที่ของรัฐในการรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัด และเพื่อเป็นการจัดระเบียบภาษีให้เกิดความเป็นธรรม รวมถึงกำหนดกรอบของกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ^๑

๒.๑.๑.๒ บทบัญญัติว่าด้วยการจ่ายเงินแผ่นดิน มาตรา ๑๔๐ “การจ่ายเงินแผ่นดินจะกระทำได้นเฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง หรือกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนจะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีเช่นว่านี้ ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีถัดไป”^๒

๒.๑.๑.๓ หลักความยินยอมในการจ่ายเงินแผ่นดินได้กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง กำหนดให้งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ ถ้าพระราชบัญญัติ

---

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, มาตรา ๖๒, *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา* เล่มที่ ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก (๖ เมษายน ๒๕๖๐): ๑๖-๑๗.

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, มาตรา ๑๔๐, *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา* เล่มที่ ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก (๖ เมษายน ๒๕๖๐): ๔๑.

งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ ให้ใช้กฎหมายว่าด้วย
งบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลางก่อน^๓

๒.๑.๑.๔ มาตรา ๑๔๒ กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเอกสารประกอบการเสนอ
ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณไว้ว่า “ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
งบประมาณ ต้องแสดงแหล่งที่มาและประมาณการรายได้ ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
จากการจ่ายเงิน และความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาต่าง ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติ
ไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ”^๔

๒.๑.๑.๕ มาตรา ๑๔๓ ได้กำหนดแนวทางในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ
โดยกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย
ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐๕ วันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาถึงสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภา
ผู้แทนราษฎรพิจารณาไม่แล้วเสร็จถือว่าให้ความเห็นชอบ แล้วจึงเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว
ต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบภายใน ๒๐ วันนับแต่วันที่
ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา^๕ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้นายกรัฐมนตรี
นำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย
และประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ องค์กรที่ทำหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการทำงานของ
ฝ่ายบริหาร ไม่ว่าจะป็นรัฐสภา ศาล องค์กรอิสระและองค์กรอัยการ รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ
กับการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรเหล่านั้น ทั้งยังสามารถยื่นคำแปรญัตติต่อคณะกรรมการได้โดยตรง
เพื่อเป็นหลักประกันความเป็นอิสระทางงบประมาณไม่ให้ฝ่ายบริหารใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือ
ในการแทรกแซงหรือลดศักยภาพการทำงานในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารได้

^๓ เรื่องเดียวกัน

^๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, มาตรา ๑๔๒, *ราชกิจจานุเบกษา
ฉบับกฤษฎีกา* เล่มที่ ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก (๖ เมษายน ๒๕๖๐): ๔๑.

^๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, มาตรา ๑๔๓, *ราชกิจจานุเบกษา
ฉบับกฤษฎีกา* เล่มที่ ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก (๖ เมษายน ๒๕๖๐): ๔๑.

๒.๑.๒ ประภาครัฐสภา เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๓^๖

เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๓ ได้มีประภาครัฐสภาเพื่อยกฐานะสำนักงบประมาณของรัฐสภาเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นระดับสำนัก มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๒.๑.๒.๑ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและจัดทำรายงานด้านเศรษฐกิจ การเงิน การคลัง การงบประมาณ รวมทั้งจัดทำประมาณการภาวะเศรษฐกิจและงบประมาณ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๒.๒ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย รวมทั้งจัดทำประมาณการรายได้ ค่าใช้จ่าย ที่เป็นผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติด้านการเงินการคลัง เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อรัฐสภา ประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย และร่างพระราชบัญญัติด้านการเงินการคลัง และงบประมาณ

๒.๑.๒.๓ ศึกษา วิเคราะห์การใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลให้เป็นไปอย่างเหมาะสม คຸ່ມค่าและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และจัดทำรายงานเสนอต่อรัฐสภา

๒.๑.๒.๔ ศึกษา วิเคราะห์แหล่งที่มาและประมาณการรายได้ ผลสัมฤทธิ์ หรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจ่ายเงินและความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ เพื่อประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

๒.๑.๒.๕ ให้คำปรึกษา เสนอความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการงบประมาณของรัฐสภา หรือเรื่องที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ดำเนินการศึกษาด้านการงบประมาณหรือที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๒.๖ จัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ร่างพระราชบัญญัติด้านการเงินการคลัง เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

๒.๑.๒.๗ จัดทำฐานข้อมูลด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ร่างพระราชบัญญัติด้านการเงินการคลัง และเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายในและภายนอก

^๖ ประภาครัฐสภา เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายใน และการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๓, ข้อ ๒๗, *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา* เล่มที่ ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๙๖ ง (๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓): ๑๒๙.

๒.๑.๒.๘ ให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการด้านเศรษฐกิจ การเงิน การคลัง และการงบประมาณให้แก่รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะกรรมาธิการ และสาธารณชน

๒.๑.๒.๙ ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

๒.๒ ยุทธศาสตร์และแผน

๒.๒.๑ แผนปฏิบัติการราชการระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึง ๒๕๗๐) ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร^๗

ทิศทางการขับเคลื่อนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึง ๒๕๗๐ ได้กำหนดวิสัยทัศน์องค์กร “สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็น SMART Parliament” ซึ่งหมายถึง สำนักงานเป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการโดยมีระบบที่ทันสมัยและมีขีดสมรรถนะสูง มีคุณธรรมจริยธรรมและความโปร่งใส พร้อมปรับเปลี่ยนไปสู่รัฐสภาดิจิทัล (Digital Parliament) เพื่อสนับสนุนงานของสถาบันนิติบัญญัติให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน โดยมีค่านิยมดังนี้

S - Sophisticated หมายถึง เป็นองค์กรที่มีบุคลากรมีความรอบรู้ มีทักษะ มีสมรรถนะสูง มีความเชี่ยวชาญเป็นมืออาชีพด้านนิติบัญญัติ และสามารถปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่อสถานการณ์ในประเทศและสถานการณ์โลกได้อย่างยั่งยืน (Sustainable Risk and Change Management)

M - Moral & Ethics หมายถึง เป็นองค์กรที่ยึดมั่นคุณธรรมและจริยธรรม มีค่านิยมและวัฒนธรรมสุจริต มีความผาสุกในการปฏิบัติงาน

A - Accountability & Transparency หมายถึง เป็นองค์กรธรรมาภิบาล (Good governance) มีการบริหารจัดการองค์กรตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คำนึงถึงหลักความเสี่ยงและผลกระทบต่อสังคม หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบ ยึดมั่นความโปร่งใสและตรวจสอบได้

R - Resilient & Competitive หมายถึง เป็นองค์กรที่ตอบสนองทันต่อการเปลี่ยนแปลงและมีความสามารถในการแข่งขันตามระบอบราชการ ๔.๐ คือ มีการทำงานอย่างเปิดกว้าง และเชื่อมโยงถึงกัน (Open & Connected Government) มีการทำงานโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

^๗ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, แผนปฏิบัติการราชการระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึง ๒๕๗๐) ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๕), ๓๓-๓๕.

(Citizen - Centric Government) มีการผสมผสานพลังภาคีและเครือข่ายกับทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศ (Collaboration)

T - Technology & Digital transformation หมายถึง เป็นองค์กรรัฐสภาดิจิทัลที่สามารถสร้างสรรค์และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรม ข้อมูลสารสนเทศ และทุนมนุษย์

พันธกิจองค์กร จำนวน ๔ ประการ ได้แก่ (๑) เสริมสร้างกระบวนการนิติบัญญัติให้มีคุณภาพมาตรฐานสากล (๒) เสริมสร้างบทบาทความร่วมมือในเวทีรัฐสภาระหว่างประเทศ (๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเสริมสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันนิติบัญญัติ และ (๔) บริหารจัดการองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง (HPO) และแข่งขันได้ด้วยนวัตกรรม ประกอบด้วยประเด็นการพัฒนา (ประเด็นยุทธศาสตร์) เป้าประสงค์ประเด็นการพัฒนา และกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนา จำนวน ๔ ด้าน ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ พัฒนางค์กรก้าวสู่ Digital Parliament มีเป้าประสงค์ประเด็นการพัฒนา คือ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นหน่วยงานที่เปิดเผยข้อมูลภาครัฐ นำระบบดิจิทัลมาใช้ทั้งองค์กร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ ส่งเสริมบทบาทรัฐสภาไทยด้านความร่วมมือในเวทีรัฐสภาระหว่างประเทศ มีเป้าประสงค์ประเด็นการพัฒนา คือ การดำเนินงานด้านการต่างประเทศของรัฐสภาไทยมีการขับเคลื่อนอย่างบูรณาการจากทุกภาคส่วนทั้งใน/หรือนอกประเทศ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองในกระบวนการนิติบัญญัติ มีเป้าประสงค์ประเด็นการพัฒนา คือ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์กรนิติบัญญัติที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ สร้างระบบนิเวศในการทำงาน (Ecosystem) ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีเป้าประสงค์ประเด็นการพัฒนา คือ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์กรที่สร้างความเปลี่ยนแปลงด้วยนวัตกรรม โดยมีกลยุทธ์พัฒนาองค์กรให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (Agile Organization) และแข่งขันได้ด้วยนวัตกรรม

๒.๒.๒ ยุทธศาสตร์สำนักงบประมาณของรัฐบาล ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ถึง ๒๕๗๐^๔

สำนักงบประมาณของรัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์ “เป็นหน่วยงานวิเคราะห์ เศรษฐกิจ การเงินการคลัง การงบประมาณ ที่เป็นมืออาชีพ ด้วยความอิสระ เป็นกลาง เพื่อสนับสนุน ฝายนิติบัญญัติบนพื้นฐานประโยชน์สาธารณะ” และกำหนดเป้าหมายองค์กรในระยะ ๕ ปี คือ ศักยภาพทางวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐบาลเทียบเคียงได้กับหน่วยงานกลางภาครัฐ ด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณ โดยมีพันธกิจ ๔ ประการ ได้แก่ (๑) สนับสนุน ข้อมูลสารสนเทศ ด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง การงบประมาณ ตลอดจนศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะกรรมาธิการ หรือคณะอนุกรรมาธิการ ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพื่อประกอบการพิจารณากฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย (๒) สนับสนุนการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินของภาครัฐ และผลการใช้จ่ายเงินของหน่วยงาน ในกำกับของคณะรัฐมนตรีตามที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภา (๓) วิเคราะห์ ประเมินผลกระทบรายได้และ รายจ่ายจากร่างพระราชบัญญัติด้านการเงินและการคลัง และ (๔) เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง การงบประมาณแก่รัฐสภาและสาธารณชน ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ๔ ด้าน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนางานวิชาการเพื่อสนับสนุนรัฐสภาในการพิจารณา งบประมาณรายจ่ายประจำปีและติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายของรัฐบาล มีเป้าประสงค์ คือ เอกสาร วิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐบาลมีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายโดยรัฐสภาในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยมีกลยุทธ์เผยแพร่เอกสารวิชาการที่จัดทำแล้วเสร็จ แก่สมาชิกรัฐสภาและสื่อมวลชนก่อนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศ เพื่อส่งเสริม การดำเนินภารกิจทางวิชาการ มีเป้าประสงค์ คือ ฐานข้อมูลด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณของสำนักงบประมาณของรัฐบาลมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสามารถนำไป สนับสนุนการจัดทำเอกสารวิชาการ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และระบบนิเวศในการทำงาน (Ecosystem) มีเป้าประสงค์ คือ เจ้าหน้าที่ที่สำนักงบประมาณของรัฐบาลมีศักยภาพในการดำเนินงาน เพิ่มสูงขึ้น ภายใต้สภาพแวดล้อมการทำงานที่เพียงพอและครบถ้วน

^๔ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงบประมาณของรัฐบาล, *ยุทธศาสตร์ สำนักงบประมาณของรัฐบาล ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ถึง ๒๕๗๐* (กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณ ของรัฐบาล, ๒๕๖๕), ๑-๗.

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างเครือข่ายและพันธมิตรกับภาคส่วนต่าง ๆ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคพลเมือง มีเป้าประสงค์ คือ สำนักงานประมาณของรัฐสภา มีเครือข่ายร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ และสามารถสะท้อนความคิดเห็นของภาคส่วนดังกล่าวแก่รัฐสภา ภายใต้การดำเนินงานที่รับผิดชอบ โดยมีกลยุทธ์เสริมสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานด้านติดตามตรวจสอบ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน และองค์กรต่อต้านการทุจริต เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เอกสารวิชาการของสำนักงานประมาณของรัฐสภา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ และการใช้ฐานข้อมูลร่วมกัน

๒.๓ การให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงานประมาณของรัฐสภา

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ สำนักงานประมาณของรัฐสภาจัดทำเอกสารวิชาการเพื่อสนับสนุนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ของรัฐสภา ในวาระที่ ๑ ชั้นรับหลักการ จำนวน ๑๑ เรื่อง เช่น รายงานวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ รายงานการวิเคราะห์ เรื่อง ภาวะเศรษฐกิจมหภาค แนวโน้มทางการคลัง และปัจจัยทางเศรษฐกิจการคลัง รายงานการวิเคราะห์ เรื่อง สถิติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึง ๒๕๖๖ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้จัดทำเอกสารวิชาการเพื่อสนับสนุนคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา/ศึกษาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ในวาระที่ ๒ ชั้นพิจารณา จำนวน ๔๖ เรื่อง เช่น เอกสารวิชาการ เรื่อง การศึกษาการจัดสรรงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัดกรณีศึกษา : จังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ (กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี) เอกสารวิชาการ เรื่อง การวิเคราะห์โอกาสและความท้าทาย : โครงการรถไฟความเร็วสูง ช่วงกรุงเทพมหานครถึงหนองคาย เอกสารวิชาการ เรื่อง เงินค่าปรับจากรถกับการเพิ่มศักยภาพการจัดการจราจรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งรวมถึงรายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายกระทรวง จำนวน ๓๖ เรื่อง (หน่วยรับงบประมาณ จำนวน ๓๖๑ หน่วย และแผนงานบูรณาการ จำนวน ๑๑ แผน) รวมจำนวนเอกสารวิชาการทั้งสิ้น ๕๗ เรื่อง^๙ รายละเอียดเพิ่มเติมตามภาคผนวก ก. การสนับสนุนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

^๙ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงานประมาณของรัฐสภา, รายงานสรุปผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ของสำนักงานประมาณของรัฐสภา (กรุงเทพฯ: สำนักงานประมาณของรัฐสภา, ๒๕๖๕), ๑๒-๑๓.

การสำรวจความพึงพอใจต่อการสนับสนุนเอกสารวิชาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ มีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๑ คะแนน (คะแนนเต็ม ๕ คะแนน) โดยมีข้อเสนอด้านความเหมาะสมของเนื้อหา คือ (๑) ควรมีการตรวจสอบความถูกต้อง หรือควรมีการอธิบายข้อมูลที่นำเสนออย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการเข้าใจที่ผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อน (๒) ควรนำเสนอเนื้อหาที่แสดงถึงผลกระทบต่อประชาชนให้มากขึ้น และ (๓) เนื้อหาที่จัดทำบางส่วน อาจมากเกินไป ทำให้ผู้อ่านพลาดจุดเน้นหรือสาระสำคัญ สำหรับด้านความเหมาะสมของรูปแบบ การนำเสนอ ได้มีข้อเสนอแนะว่า (๑) ควรมีการจัดทำสรุปเนื้อหาสำคัญในรูปแบบ Infographic (๒) ควรมีการจัดทำเอกสารฉบับประชาชน โดยมีเนื้อหาที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย และ (๓) ควรจัดรูปแบบ การนำเสนอให้เหมาะสม ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า (๑) ควรเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการข้อมูลของศูนย์ปฏิบัติการสำนักงบประมาณของรัฐสภา เป็นรูปแบบออนไลน์ (๒) ควรนำเสนอในรูปแบบ Infographic ให้มากขึ้น และ (๓) ควรปรับลด ข้อมูลบางส่วน นำเสนอในส่วนที่จำเป็น^{๑๐}

นอกจากนี้ การสัมมนาวิชาการเพื่อรับฟังความคิดเห็นสมาชิกรัฐสภาต่อการพัฒนางาน สำนักงบประมาณของรัฐสภา เรื่อง “ฉกทศน์ PBO ในทศวรรษหน้า” เมื่อวันอังคารที่ ๗ ถึงวันพฤหัสบดี ที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๔ ได้มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนางานสำนักงบประมาณของรัฐสภา มีสาระสำคัญด้านการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์งาน โดยควรเผยแพร่รายงานการวิเคราะห์รายการกระทรวง ต่อหน่วยรับงบประมาณ ควรเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ผลงานของสำนักงบประมาณของรัฐสภา ต่อสาธารณะ โดยเฉพาะการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ/การแถลงข่าว (press release) ควรมีการรายงาน ผลการดำเนินงานผ่านที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ที่ประชุมให้ข้อคิดเห็นและเสนอแนะ พร้อมทั้งเป็นการประชาสัมพันธ์ผลงานวิชาการในการสนับสนุนกระบวนการนิติบัญญัติ และการสัมมนา วิชาการโดยมีนักวิชาการอาวุโสร่วมวิพากษ์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือทางวิชาการ รวมถึงเอกสารวิชาการ ที่นำเสนอสมาชิกรัฐสภา/คณะกรรมการ ควรมีความกระชับและเข้าใจง่าย^{๑๑}

^{๑๐} สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงบประมาณของรัฐสภา, รายงานการสำรวจ ความพึงพอใจต่อการสนับสนุนเอกสารวิชาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ (กรุงเทพฯ: สำนัก งบประมาณของรัฐสภา, ๒๕๖๕), ข-ค.

^{๑๑} สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงบประมาณของรัฐสภา, รายงานผลโครงการ พัฒนาบุคลากรสำนักงบประมาณของรัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ การสัมมนาวิชาการ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาต่อการพัฒนางานสำนักงบประมาณของรัฐสภา เรื่อง “ฉกทศน์ PBO ในทศวรรษหน้า” (กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณของรัฐสภา, ๒๕๖๔), บทสรุปผู้บริหาร.

๒.๔ Policy Brief

Policy Brief เป็นเอกสารที่มีความจำเพาะเจาะจง โดยมีคุณลักษณะที่จำเป็นต้องทำความเข้าใจใน ๓ ส่วนสำคัญ ได้แก่ ความหมาย รูปแบบและลักษณะสำคัญ และความสำคัญ และเป้าประสงค์ รายละเอียดดังนี้

๒.๔.๑ ความหมายของ Policy Brief

อรุณรัตน์ ตั้งมั่นคงวรกุล และ ชะเอม พัทธนี (๒๕๖๒) ได้ให้ความหมายว่า Policy Brief คือ เอกสาร/สื่อแบบย่อเพื่อการเสนอนโยบายต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นเอกสาร/สื่อที่มีความกระชับ มีความสมบูรณ์ในตัว ผ่านการคัดกรองและเน้นส่วนเนื้อหาหรือประเด็นที่สำคัญเพียงประเด็นเดียว โดยเนื้อหาหลักจะเน้นไปที่ประเด็นที่ผู้เขียนมีความสนใจ มีข้อมูลและเป็นเรื่องที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สำหรับนำเสนอบทสรุปเชิงนโยบายที่จำเป็นและตรงกับความต้องการแก่ผู้รับ (Audience) หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจนโยบาย (Policy Maker)^{๑๒}

อภิญา ตันทวีวงศ์ (๒๕๕๔) ได้ให้ความหมายของ Policy Brief ว่า เอกสารที่จัดทำเพื่อสื่อสารกับผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่า ต้องการให้บุคคลเป้าหมายคิด และลงมือทำอะไร ด้วยการใช้อ้างอิงเชิงประจักษ์โน้มน้าวให้เห็นว่า ปัญหาเร่งด่วนอยู่ตรงไหน และวิธีแก้ไขคืออะไร^{๑๓}

สมพร อิศวิลานนท์ (๒๕๖๓) ระบุว่า Policy Brief เป็นเอกสารสรุปที่มีเนื้อหากระชับ ชัดเจน เน้นถึงข้อประเด็นสำคัญที่ต้องการสื่อสารสร้างความสนใจเชิงนโยบายต่อผู้เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะที่ดำเนินการได้ (Actionable)^{๑๔}

โดยสรุป Policy Brief หมายความว่า เอกสารสรุปที่มีความกระชับ ชัดเจน ผ่านการคัดกรอง และเน้นส่วนเนื้อหาหรือประเด็นสำคัญที่ต้องการสื่อสารสร้างความเข้าใจนโยบาย

^{๑๒} อรุณรัตน์ ตั้งมั่นคงวรกุล และ ชะเอม พัทธนี. “การสื่อสารนโยบายผ่านการเขียนบทสรุปเชิงนโยบาย” (การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การสื่อสารนโยบายผ่านการเขียนบทสรุปเชิงนโยบาย” ณ โรงแรมริชมอนด์, ๑๙-๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๒).

^{๑๓} อภิญา ตันทวีวงศ์, “ยกระดับงานวิจัยให้เป็นนโยบายทำได้ด้วย POLICY BRIEF,” คลังข้อมูลและความรู้ระบบสุขภาพ, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕, <https://kb.hsri.or.th/dspace/bitstream/handle/11228/3193/r2r-Apinya.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.

^{๑๔} สมพร อิศวิลานนท์. “การเชื่อมงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย” (การประชุมวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์เกษตร เศรษฐศาสตร์ทรัพยากร เศรษฐศาสตร์อาหาร และธุรกิจเกษตร ครั้งที่ ๗ เรื่อง การขับเคลื่อน BCG ความท้าทายและบทบาทใหม่ของเศรษฐศาสตร์เกษตรไทย ณ โรงแรมพาราเม่า เชียงใหม่, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๓).

ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยมีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อการนำเสนอนโยบายที่สามารถดำเนินการได้ สำหรับโน้มน้าวใจผู้กำหนดนโยบายและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๒ รูปแบบและลักษณะสำคัญของ Policy Brief

๒.๔.๒.๑ เนื้อหามีความกระชับ มีความชัดเจนในประเด็นและเนื้อหา มีความสมบูรณ์ในตัว สามารถใช้เวลาช่วงสั้น ๆ ในการติดตามทำความเข้าใจได้ง่าย โดยมีความยาวประมาณ ๒ ถึง ๔ หน้า แต่ไม่ควรเกิน ๕ ถึง ๘ หน้า

๒.๔.๒.๒ มุ่งที่เป้าหมาย มีความชัดเจนในประเด็นและเนื้อหา โดยเน้นประเด็นใดประเด็นหนึ่งเพียงประเด็นเดียว

๒.๔.๒.๓ มีความเชื่อมโยงกันและมีความสมบูรณ์ในตัวเอง

๒.๔.๒.๔ มีความน่าเชื่อถือ โดยปรากฏข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนตามหลักการที่ถูกต้องและมีคุณภาพ มีความชัดเจนในประเด็นข้อปัญหาและทางเลือกเชิงนโยบายที่ได้นำเสนอ และมีข้อมูลที่สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในข้อกฎหมาย ข้อบังคับ นโยบาย แนวปฏิบัติ ฯลฯ

๒.๔.๒.๕ กระตุ้นความน่าสนใจ

๒.๔.๒.๖ ไม่ใช้บทคัดย่องานวิจัย และไม่ใช้บทสรุปผู้บริหารซึ่งเป็นข้อความสรุปเนื้อหาหรือข้อค้นพบที่เป็นประเด็นสำคัญในเอกสารที่นำเสนอ เพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านที่มีเวลาจำกัดได้เข้าถึงข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการอภิปรายกันต่อไป

๒.๔.๒.๗ เป็นเอกสาร/สื่อ/ช่องทางหนึ่งในการนำเสนอเพื่อผลักดันให้เกิดนโยบาย โดยเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับแนวทางที่ต้องการสร้างการเปลี่ยนแปลงกับประชากรเป้าหมาย และคุณประโยชน์หรือคุณค่าที่จะเกิดขึ้นหากได้มีการนำไปใช้

๒.๔.๓ ความสำคัญและเป้าประสงค์ของ Policy Brief

๒.๔.๓.๑ เป็นที่สนใจและมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจาก Policy Brief เป็นการเตรียมความพร้อมข้อมูลเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารนโยบายในหลาย ๆ โอกาสที่เป็นไปได้

๒.๔.๓.๒ เป็นกลไกขับเคลื่อนขยายผลให้เกิดการตัดสินใจสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย เป็นเครื่องมือที่ทำให้กระบวนการสื่อสารข้อประเด็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และการจัดทำนโยบายถูกนำเสนอให้รับรู้ เป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้รับการตอบสนองจากผู้กำหนดนโยบาย สามารถนำไปสู่การขับเคลื่อนการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลลัพธ์และผลกระทบในทางที่ดีขึ้นกับผู้คนในชุมชนและสังคม

๒.๔.๓.๓ เป็นการผนวกรงานวิชาการที่ดีและการสื่อสารที่ดีให้เป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการขับเคลื่อนขยายผลข่าวสาร ข้อความรู้เชิงนโยบาย หรือความรู้ใหม่ให้เคลื่อนตัว

สู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและยั่งยืน เช่น บรรจุในแผนงาน เป็นภารกิจอย่างเป็นทางการ มีทรัพยากรสนับสนุน เป็นต้น

๒.๔.๓.๔ เป็นการเลือกเสนอเฉพาะข้อมูลที่จำเป็นที่ตรงกับความต้องการของผู้รับสาร ผู้กำหนดนโยบาย และบริบททางการเมือง

๒.๔.๓.๕ เป็นการฝึกทักษะที่เกี่ยวกับการเลือกใช้ข้อมูล ความเชี่ยวชาญ ความเป็นมืออาชีพ และความน่าเชื่อถือของผู้นำเสนอ

กล่าวโดยสรุปว่า รัฐสภาทำหน้าที่พิจารณาอนุมัติงบประมาณตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยมีสำนักงานงบประมาณของรัฐสภาซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามประกาศรัฐสภา เรื่อง การแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๓ ให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณ ทั้งนี้ พบว่า เอกสารวิชาการส่วนใหญ่มีเนื้อหาหนักเกินไป จึงควรนำเสนอโดยกระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะสมและดึงดูดความสนใจ โดยปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ สำนักงานงบประมาณของรัฐสภาได้สนับสนุนเอกสารวิชาการ รวมจำนวน ๕๗ เรื่อง (เอกสารวิชาการเฉพาะเรื่อง จำนวน ๒๑ เรื่อง และรายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายกระทรวง/แผนงานบูรณาการ จำนวน ๓๖ เรื่อง)

การให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึง ๒๕๗๐) ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในประเด็นการพัฒนาที่ ๔ สร้างระบบนิเวศในการทำงาน (Ecosystem) ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง กลยุทธ์พัฒนาองค์กรให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (Agile Organization) และแข่งขันได้ด้วยนวัตกรรม อีกทั้งยุทธศาสตร์สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึง ๒๕๗๐ ที่ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เอกสารวิชาการ โดยได้กล่าวถึงไว้ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนางานวิชาการเพื่อสนับสนุนรัฐสภา ในการพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปี และติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายของรัฐบาล และยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างเครือข่ายและพันธมิตรกับภาคส่วนต่าง ๆ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคพลเมือง

การจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief หรือเอกสารสรุปที่มีความกระชับ ชัดเจน ผ่านการคัดกรอง และเน้นส่วนเนื้อหาหรือประเด็นสำคัญที่ต้องการสื่อสารสร้างความเข้าใจนโยบายให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยมีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อนำเสนอ นโยบายที่สามารถดำเนินการได้สำหรับโน้มน้าวใจผู้กำหนดนโยบายและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นที่สนใจและมีความสำคัญอย่างมากในการสื่อสารข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อสร้างการยอมรับ

จากผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้กำหนดนโยบาย ให้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลลัพธ์ และผลกระทบในทางบวก อีกทั้งเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น

การจัดทำ Policy Brief ประกอบด้วย หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย และกระบวนการจัดทำที่เป็นการเฉพาะ โดยการนำเสนอด้วยเนื้อหาที่กระชับ ตรงประเด็น ภาษาที่เข้าใจง่าย เชื่อมโยงปัญหา สาเหตุ และผลกระทบ มีข้อเสนอแนะที่สมเหตุสมผล สามารถปฏิบัติได้จริง และมีรูปแบบที่ดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร โดยเฉพาะผู้กำหนดนโยบาย

บทที่ ๓ วิธีการศึกษา

บทนี้จะนำเสนอและอธิบายกรอบแนวคิดในการดำเนินการ ว่ารูปแบบการศึกษา แนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ในครั้งนี้ดำเนินการอย่างไร ซึ่งแสดงรายละเอียดของรูปแบบการดำเนินการและวิธีการเก็บข้อมูล วิธีการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล และแผนงาน/แนวทางการดำเนินงาน ทั้งนี้ รูปแบบการดำเนินการและวิธีการเก็บข้อมูลจะครอบคลุมกรอบแนวคิดในการดำเนินการด้วย

๓.๑ รูปแบบการดำเนินการและวิธีการเก็บข้อมูล

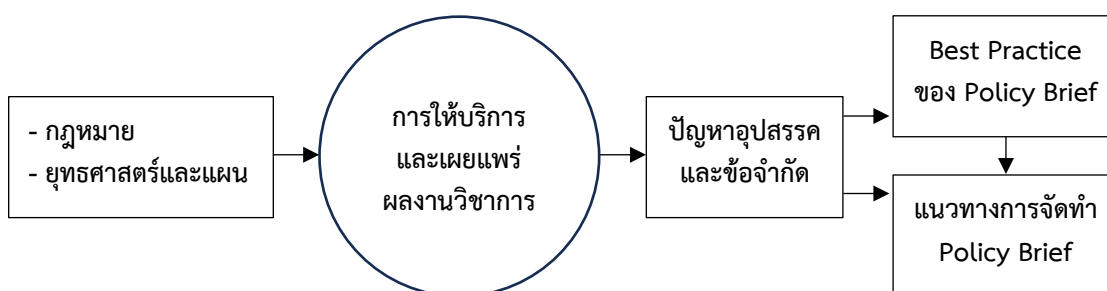
การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้า และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่มีการเรียบเรียงไว้แล้ว ได้แก่ หนังสือ เอกสาร/ตำราวิชาการ บทความ ผลงานวิจัย ฯลฯ เกี่ยวกับหลักการและแนวทางการจัดทำ Policy Brief ที่ดี เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์กรณีศึกษาการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ของหน่วยงาน/องค์กรที่เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมวลผลเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief

กรอบแนวคิดในการดำเนินการ โดยการพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงยุทธศาสตร์ และแผนที่เกี่ยวกับสำนักงบประมาณของรัฐบาล โดยเฉพาะการให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการ ด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณ ซึ่งเป็นตัวแปรปัจจัยกำหนดกรอบการศึกษา วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัด

จากปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดเกี่ยวกับการให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการ ของสำนักงบประมาณของรัฐบาล เป็นตัวกำหนดและนำส่งสู่ผลลัพธ์ที่เกิดจากการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ได้แก่ หลักการแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานในรูปแบบ Policy Brief

โดยที่หลักการแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ในรูปแบบ Policy Brief มาจากกรณีศึกษาของหน่วยงาน/องค์กรที่เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานในรูปแบบ Policy Brief ที่มีคุณภาพสำหรับ สำนักงบประมาณของรัฐบาล

ทั้งนี้ สามารถแสดงความเชื่อมโยงของกรอบแนวคิดในการดำเนินการได้ตาม แผนภาพที่ ๑

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการดำเนินการ

๓.๒ วิธีการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้านี้ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และเก็บรวบรวมข้อมูลข้างต้นมาทำการวิเคราะห์และสรุปผล ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ ศึกษาวิเคราะห์การให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐบาล ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ถึง ๒๕๖๕ ได้แก่ รายงานการสำรวจความพึงพอใจต่อการสนับสนุนเอกสารวิชาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ รวมถึงรายงานผลการสัมมนาวิชาการเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาต่อการพัฒนางานสำนักงานงบประมาณของรัฐบาล เรื่อง ฉกทศน์ PBO ในทศวรรษหน้า เมื่อวันที่ ๗ ถึง ๙ กันยายน ๒๕๖๔ และรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ของสำนักงานงบประมาณของรัฐบาล ตลอดจนรายงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค รวมถึงถอดบทเรียนการให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐบาล

๓.๒.๒ ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ เอกสาร/ตำราวิชาการ บทความ ผลงานวิจัย ฯลฯ เกี่ยวกับหลักการและแนวทางการจัดทำ Policy Brief ที่ดี และศึกษาวิเคราะห์กรณีศึกษาการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ของหน่วยงาน/องค์กรที่เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการ เพื่อนำมาจัดหมวดหมู่ตามเค้าโครงเรื่องที่ได้กำหนดไว้และนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เป็นกรอบในการศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์

๓.๒.๓ แสวงหาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้างต้นมาสังเคราะห์และประมวลผลข้อมูลร่วมกับข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปให้เห็นประเด็นว่า การจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ที่มีคุณภาพควรเป็นอย่างไร

๓.๒.๔ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า โดยนำข้อมูลดังกล่าวมาสังเคราะห์และประมวลผลเพื่อสรุปให้เห็นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการจัดทำและเผยแพร่

ผลงานวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐบาลในรูปแบบ Policy Brief ที่มีคุณภาพ สามารถสื่อสาร ให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐบาลให้นำไปสู่การใช้ประโยชน์ เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และเกิด ประสิทธิภาพ

๓.๓ แผนงาน/แนวทางการดำเนินงาน

การศึกษาแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ตามขั้นตอนและวิธีการศึกษา มีแผนงาน/แนวทางการดำเนินงาน สามารถแสดงรายละเอียดพร้อมกำหนด ทั่วชีวิตความสำเร็จของระยะเวลาการดำเนินการ ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ แผนการดำเนินการ

ขั้นตอน/กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ (เดือนที่)					
	๑	๒	๓	๔	๕	๖
<p>๑. จัดทำเค้าโครงผลงานที่เป็นข้อเสนอแนวคิดในการปรับปรุง หรือพัฒนางาน</p> <p>๑.๑ ศึกษาวิเคราะห์การให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการ ของสำนักงบประมาณของรัฐบาล เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและ อุปสรรค รวมถึงถอดบทเรียน</p> <p>๑.๒ ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักการและแนวทางการจัดทำ Policy Brief เพื่อเป็น กรอบในการศึกษาวิเคราะห์</p> <p>๑.๓ จัดทำเค้าโครงผลงานฯ</p>	↔					
<p>๒. นำเสนอและปรับปรุงแก้ไขเค้าโครงผลงานฯ</p> <p>๒.๑ นำเสนอเค้าโครงผลงานฯ</p> <p>๒.๒ ศึกษาวิเคราะห์กรณีศึกษาการจัดทำและเผยแพร่ ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ของหน่วยงาน/องค์กร ที่เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการ</p> <p>๒.๓ ทบทวนและปรับปรุงแก้ไขเค้าโครงผลงานฯ</p>		↔				

ตารางที่ ๑ แผนการดำเนินการ (ต่อ)

ขั้นตอน/กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ (เดือนที่)					
	๑	๒	๓	๔	๕	๖
๓. สรุปแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ของการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief และจัดทำร่างแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐสภาในรูปแบบ Policy Brief		←→				
๔. จัดทำตัวอย่าง/การนำร่องทดลองการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐสภาในรูปแบบ Policy Brief และติดตามประเมินผลระหว่างกระบวนการ		←→				
๕. ปรับปรุงแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐสภาในรูปแบบ Policy Brief			←→			
๖. สรุปผลและจัดทำเอกสารแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ฉบับสมบูรณ์ และติดตามประเมินผลหลังกระบวนการ				←→		→

ทั้งนี้ ภายหลังจากจัดทำเอกสารแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ฉบับสมบูรณ์แล้ว จะได้จัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐสภาในรูปแบบ Policy Brief อย่างน้อย ๓ หัวเรื่อง ได้แก่

๓.๓.๑ การจัดสรรงบประมาณสภาเด็กและเยาวชนที่มีความเหมาะสม เพียงพอ กับศักยภาพและความต้องการ เพื่อนำเสนอปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดของการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนสภาเด็กและเยาวชน รวมถึงปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ พร้อมกับข้อเสนอแนวทางการจัดสรรงบประมาณที่มีความเหมาะสมและเพียงพอ

๓.๓.๒ เงินอุดหนุนเด็กเล็ก...ถ้วนหน้า? เพื่อนำเสนอการให้เงินอุดหนุนเด็กเล็กแบบถ้วนหน้าว่ามีรูปแบบการดำเนินการในต่างประเทศอย่างไร และพิจารณาดำเนินการในบริบทประเทศไทย

๓.๓.๓ “ค่าจ้างขั้นต่ำ” : ผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อนำเสนอการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างขั้นต่ำที่มีความสอดคล้องกันและมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างไร และนำสู่การจัดทำข้อเสนอแนะทางเลือกที่ควบคู่กับนโยบายค่าจ้างขั้นต่ำ

บทที่ ๔ ผลการศึกษา

บทนี้จะนำเสนอผลการศึกษาแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief จากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่รวบรวมจากเอกสาร หนังสือนิตยสาร สื่ออินเทอร์เน็ต กฎหมาย/กฎระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งต่าง ๆ ตลอดจนเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสะท้อนเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ “เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดเกี่ยวกับการให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา และเพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) รวมถึงพัฒนาแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภาในรูปแบบ Policy Brief ที่มีคุณภาพ”

การเรียบเรียงนำเสนอเนื้อหาจำแนกออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดเกี่ยวกับการให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา หลักการแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief และแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief

๔.๑ ปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดเกี่ยวกับการให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา

สำนักงานงบประมาณของรัฐสภาเป็นหน่วยงานด้านวิชาการที่ทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และจัดทำรายงานด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง การงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่าย และช่วยให้สามารถพิจารณาได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และเกิดประสิทธิผล อย่างไรก็ตาม ผลงานวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภายังพบปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดบางประการที่อาจทำให้ไม่ได้รับการเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลาย

ด้านเนื้อหา ผลงานวิชาการส่วนใหญ่เป็นเอกสารที่มีเนื้อหายาว ซับซ้อน และมีความเป็นวิชาการสูง ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่าน และผู้กำหนดหรือดำเนินนโยบายไม่เกิดแรงจูงใจในการที่จะนำผลงานวิชาการไปใช้ประโยชน์ ประกอบกับรายงานการสำรวจความพึงพอใจต่อ

การสนับสนุนเอกสารวิชาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา พบว่า เนื้อหาที่จัดทำบางส่วนอาจมากเกินไป ทำให้ผู้อ่านพลาดจุดเน้นหรือสาระสำคัญ^๑

ด้านรูปแบบการนำเสนอ ส่วนใหญ่เป็นเอกสารนำเสนอรูปแบบรายงานวิชาการ ซึ่งอาจไม่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน โดยรายงานการสำรวจความพึงพอใจข้างต้น ด้านความเหมาะสมของรูปแบบการนำเสนอ พบว่า ควรมีการจัดทำสรุปเนื้อหาสำคัญในรูปแบบ Infographic โดยมีเนื้อหาที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย และจัดรูปแบบการนำเสนอให้เหมาะสม ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน^๒

ด้านช่องทางการเผยแพร่ สำนักงบประมาณของรัฐสภาได้เผยแพร่ผลงานวิชาการผ่านช่องทางต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง แต่เสียงสะท้อนจากการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นสมาชิกรัฐสภาต่อการพัฒนางานสำนักงบประมาณของรัฐสภา เรื่อง “ฉลากทัศน PBO ในทศวรรษหน้า” เมื่อวันอังคารที่ ๗ ถึงวันพฤหัสบดีที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๔ ด้านความเหมาะสมของช่องทางการเผยแพร่ พบว่า ควรมีการเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ผลงานของสำนักงบประมาณของรัฐสภาต่อสาธารณะ โดยเฉพาะการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ /การแถลงข่าว (press release)^๓

จากปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดดังกล่าว จึงได้พัฒนาแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ที่เป็นลักษณะของบทสรุปเชิงนโยบายที่มีเนื้อหาสั้น กระชับ ตรงประเด็น ที่พยายามนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบที่ให้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อให้ผลงานวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐสภาสามารถสื่อสาร ให้บริการเผยแพร่ และนำไปใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และเกิดประสิทธิผล

---

^๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงบประมาณของรัฐสภา, รายงานการสำรวจความพึงพอใจต่อการสนับสนุนเอกสารวิชาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ (กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณของรัฐสภา, ๒๕๖๕), ข.

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงบประมาณของรัฐสภา, รายงานผลโครงการพัฒนาบุคลากรสำนักงบประมาณของรัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ การสัมมนาวิชาการเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาต่อการพัฒนางานสำนักงบประมาณของรัฐสภา เรื่อง “ฉลากทัศน PBO ในทศวรรษหน้า” (กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณของรัฐสภา, ๒๕๖๔), บทสรุปผู้บริหาร.

๔.๒ หลักการแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ในรูปแบบ Policy Brief

๔.๒.๑ หลักการทั่วไป

๔.๒.๑.๑ ความหมาย

Policy Brief ไม่ใช่บทสรุปผู้บริหารและบทคัดย่องานวิจัย แต่เป็นเอกสารสรุปที่มีความกระชับ ชัดเจน ผ่านการคัดกรอง และเน้นส่วนเนื้อหาหรือประเด็นสำคัญที่ต้องการสื่อสารสร้างความเข้าใจนโยบายให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยมีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อการนำเสนอโนบายที่สามารถดำเนินการได้สำหรับโน้มน้าวใจผู้กำหนดนโยบายและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๔.๒.๑.๒ เนื้อหา

เนื้อหากระชับ ชัดเจนตรงประเด็น มุ่งเน้นเป้าหมายเพียงประเด็นใดประเด็นเดียว มีความน่าเชื่อถือด้วยข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ มีความสมบูรณ์ในตัว และมีความเชื่อมโยงกันของปัญหา สาเหตุ และผลกระทบ นำเสนอด้วยภาษาที่เข้าใจได้ง่าย

๔.๒.๑.๓ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะมีความชัดเจน สมเหตุสมผล สามารถนำไปสู่การขับเคลื่อนการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลลัพธ์และผลกระทบในทางที่ดี

๔.๒.๑.๔ รูปแบบ

รูปแบบการนำเสนอสามารถกระตุ้นและดึงดูดความสนใจ ความยาวประมาณ ๔ หน้า แต่ละย่อหน้าควรเขียนโดยสั้น ใช้หัวเรื่องเพื่อให้อ่านได้ง่ายขึ้น และจัดรูปแบบให้น่าสนใจ สามารถใช้เวลาช่วงสั้น ๆ ในการติดตามทำความเข้าใจได้ง่าย

๔.๒.๒ วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

Policy Brief จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนว่าต้องการสื่อสารอะไร เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบาย การเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติเรื่องใด และคำนึงถึงผู้รับสารหรือผู้กำหนดนโยบายคือใคร

๔.๒.๓ กลุ่มเป้าหมาย

๔.๒.๓.๑ ระบุกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนว่าใครคือผู้กำหนดนโยบายให้เรื่องที่ต้องการนำเสนอเกิดเป็นนโยบาย ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก รวมถึงผู้มีบทบาทหน้าที่ในการจัดทำนโยบายนั้นด้วย เช่น ที่ปรึกษา/คณะทำงานที่ทำหน้าที่ในการจัดทำร่างนโยบาย กลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แต่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการนำเสนอความคิดเห็นเรื่องราวในประเด็นที่นำเสนอ เป็นต้น

๔.๒.๓.๒ ผู้กำหนดนโยบายมักจะมีลักษณะที่สนใจผลมากกว่ากระบวนการ ต้องการพิสูจน์ผลงาน การแก้ปัญหา การสร้างผลกระทบในระดับสูง และมีเวลาจำกัด รวมถึงถูกชักจูง

ด้วยความคิดมากกว่าข้อมูล จึงมักจะไม่ต้องการการการารัมภพืดยาว การทำความเข้าใจกับเรื่องที่อยู่ อธิบาย อย่างซับซ้อน การนำเสนอจากแง่มุมที่ใกล้ตัว และข้อมูลที่ครบถ้วนรอบด้าน

๔.๒.๓.๓ กลุ่มเป้าหมายคู่ขนาน คือ ผู้บริหารในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชน นักพัฒนาหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวข้อง นักวิเคราะห์นโยบาย

๔.๓ แนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief

การจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief มีรายละเอียดของ แนวทางที่ควรจะต้องทำความเข้าใจอยู่สองส่วนสำคัญ คือ รูปแบบ และเนื้อหา โดยรูปแบบหรือ แบบของ Policy Brief จะเป็นกรอบแนวทางการนำเสนอเผยแพร่ที่สามารถช่วยกระตุ้นและดึงดูด ความน่าสนใจของผู้อ่านหรือกลุ่มเป้าหมาย และสำหรับเนื้อหาจะได้กล่าวถึงรายละเอียดการจัดเตรียม ประเด็น และกระบวนการจัดทำ Policy Brief

๔.๓.๑ แบบของ Policy Brief

การจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief กำหนดแบบของ Policy Brief ที่มีความยาว ๔ หน้า แต่ละหน้ามี ๒ สดมภ์ ประกอบด้วย หัวข้อเรื่องและส่วนประกอบ กล่องข้อความประเด็นสำคัญ ส่วนเนื้อหาและข้อเสนอแนะ และส่วนท้าย โดยมีตราสัญลักษณ์ สี และแบบ ที่สะท้อนความเป็นสำนักงบประมาณของรัฐสภา รายละเอียดดังนี้

๔.๓.๑.๑ หน้าแรก

เพื่อให้เอกสาร Policy Brief มีความกระชับ จึงกำหนดให้ไม่มี หน้าปกเอกสาร แต่ให้มีส่วนหัวข้อเรื่องและส่วนประกอบเพื่อเป็นส่วนแทนหน้าปกเอกสาร โดยใช้พื้นที่ ประมาณ ๑ ใน ๓ ของหน้ากระดาษตามแนวดิ่ง ซึ่งมีรายละเอียดของแบบหน้าแรก ดังนี้

๑) หัวข้อเรื่องและส่วนประกอบ ประกอบด้วย

๑.๑) ตราสัญลักษณ์สำนักงบประมาณของรัฐสภาที่มุม ด้านซ้ายบน บนพื้นหลังสีเทารูปสามเหลี่ยม ตัดไขว้กันกับภาพหน้าปกรูปสามเหลี่ยม กั้นด้วยเส้นตรง ที่มี ๑๗ สี แทนความหมายของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๑๗ ประการ

๑.๒) ด้านล่างลงมาเป็นพื้นที่สำหรับหัวข้อเรื่อง ใช้แบบอักษร Prompt ตัวหนา สีแดงเข้ม ขนาดใหญ่ตามความเหมาะสมของความยาวหัวข้อเรื่อง ซึ่งจะได้กล่าวถึง แนวทางการกำหนดหัวข้อเรื่องในส่วนต่อไป

รายละเอียดและตัวอย่างตามแผนภาพที่ ๒

แผนภาพที่ ๒ แบบหัวข้อเรื่องและส่วนประกอบ

๒) กล่องข้อความประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย

๒.๑) กล่องข้อความใช้แบบอักษร Prompt สำหรับหัวข้อ “ประเด็นสำคัญ” ตัวอักษรหนา สีขาว ขนาด ๑๘ บนพื้นหลังสีแดงเข้ม

๒.๒) กล่องข้อความสำหรับเนื้อหาของประเด็นสำคัญ ใช้แบบอักษร Prompt สีแดงเข้ม ขนาด ๑๑ บนพื้นหลังสีเหลืองอ่อน

๓) เนื้อหา ประกอบด้วย

๓.๑) ชื่อหัวข้อย่อย ใช้แบบอักษร Prompt ตัวอักษรหนา และขีดเส้นใต้ ขนาด ๑๔ มีสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับชื่อหัวข้อย่อยนั้นด้วย

๓.๒) เนื้อหา ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด ๑๖

๔) แบบย่อ

หน้าแรกกำหนดใช้ ๒ แบบย่อ คือ

๔.๑) แบบ ก. (แบบ ๒ ต่อ ๑) จะใช้สำหรับกล่องข้อความประเด็นสำคัญที่จัดวางในแนวตั้ง ความกว้าง ๑ ส่วนของหน้ากระดาษ และเนื้อหาที่จัดวางในแนวตั้งเช่นกัน โดยมีความกว้าง ๒ ส่วนของหน้ากระดาษ รายละเอียดและตัวอย่างตามแผนภาพที่ ๓

๔.๒) แบบ ข. (แบบ ๑ ต่อ ๑) จะใช้สำหรับกล่องข้อความประเด็นสำคัญที่จัดวางในแนวนอนใต้หัวข้อเรื่องและส่วนประกอบ และเนื้อหาที่จัดวางในแนวตั้งเป็น ๒ สดมภ์ ๆ ละเท่ากัน รายละเอียดและตัวอย่างตามแผนภาพที่ ๔

PARLIAMENTARY BUDGET OFFICE
สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา

ภาพหน้าปก

หัวข้อเรื่อง

Font : Prompt

 หัวข้อย่อย Font : Prompt ขนาด 14
เนื้อหา
Font : TH SarabunPSK
ขนาด 16

 หัวข้อย่อย Font : Prompt ขนาด 14
เนื้อหา
Font : TH SarabunPSK
ขนาด 16

ประเด็นสำคัญ

- ▶ เนื้อหาประเด็นสำคัญ
- ▶ Font : Prompt
- ▶ ขนาด 11

แผนภาพที่ ๓ แบบหน้าแรก แบบย่อย ก. (แบบ ๒ ต่อ ๑)

แผนภาพที่ ๔ แบบหน้าแรก แบบย่อ ช. (แบบ ๑ ต่อ ๑)

๔.๓.๑.๒ หน้าที่ ๒ และหน้าที่ ๓ เป็นส่วนเนื้อหาและข้อเสนอแนะ
ประกอบด้วย

๑) ตราสัญลักษณ์สำนักงบประมาณของรัฐสภาที่มุมด้านซ้ายบน
สำหรับหน้าที่ ๒ และมุมด้านบนขวาสำหรับหน้าที่ ๓

๒) ชื่อหัวข้อย่อย่อใช้แบบอักษร Prompt ตัวอักษรหนาและ
ขีดเส้นใต้ ขนาด ๑๔ มีสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับชื่อหัวข้อย่อย่อด้วย

๓) เนื้อหาใช้แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด ๑๖

๔) หน้ากระดาษแบ่งเป็น ๒ สดมภ์ โดยมีความกว้างแบบ ๒ ต่อ ๑
(แบบย่อ ก.) และแบบ ๑ ต่อ ๑ (แบบย่อ ข.)

๕) ระบุเลขหน้าที่ ๒ ที่มุมด้านซ้ายล่าง และเลขหน้าที่ ๓ ที่มุม
ด้านขวาล่าง

รายละเอียดและตัวอย่างตามแผนภาพที่ ๕ และแผนภาพที่ ๖

หัวข้อย่อย Font : Prompt ขนาด 14

เนื้อหา

Font : TH SarabunPSK

ขนาด 16

**หัวข้อย่อย
Font : Prompt ขนาด 14**

เนื้อหา

Font : TH SarabunPSK

ขนาด 16

 หัวข้อย่อย Font : Prompt ขนาด 14
เนื้อหา
Font : TH SarabunPSK
ขนาด 16

 หัวข้อย่อย Font : Prompt ขนาด 14
เนื้อหา
Font : TH SarabunPSK
ขนาด 16

๔.๓.๑.๓ หน้าที่ ๔ และส่วนท้าย

๑) ส่วนเนื้อหาและข้อเสนอแนะที่มีแบบเดียวกับหน้าที่ ๒ และหน้าที่ ๓ โดยมีตราสัญลักษณ์สำนักงบประมาณของรัฐสภาที่มุมด้านซ้ายบน พร้อมระบุเลขหน้าที่ ๔ ที่มุมด้านซ้ายล่าง

๒) ส่วนท้าย ประกอบด้วย

๒.๑) QR Code ที่มาของเอกสารวิชาการ

๒.๒) ระบุข้อความ “Policy Brief ฉบับนี้ สรุปและเรียบเรียงจากเอกสารวิชาการสำนักงบประมาณของรัฐสภา ฉบับที่ ...ลำดับที่เอกสาร.../...ปี พ.ศ. .... เรื่อง “.....” ของ ...(ชื่อ นามสกุล)... (ปี พ.ศ. ....)” ยกตัวอย่าง

Policy Brief ฉบับนี้ สรุปและเรียบเรียงจากเอกสารวิชาการสำนักงบประมาณของรัฐสภา ฉบับที่ 20/2565 เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์งบประมาณสภาเด็กและเยาวชน” ของ เกียรติกร อัครสาร (2565)

๒.๓) ระบุชื่อ นามสกุล ผู้สรุปและเรียบเรียง คณะผู้จัดทำ สถานที่ติดต่อและรายละเอียดการติดต่อ ตามแบบ

รายละเอียดและตัวอย่างตามแผนภาพที่ ๗ และแผนภาพที่ ๘

Policy Brief ฉบับนี้ สรุปและเรียบเรียงจากเอกสารวิชาการสำนักงบประมาณของรัฐสภา ฉบับที่ 20/2565 เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์งบประมาณสภาเด็กและเยาวชน” ของ เกียรติกร อัครสาร (2565)

ผู้สรุปและเรียบเรียง : เกียรติกร อัครสาร สถานที่ติดต่อ : สำนักงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
จัดทำโดย : คณะทำงานการสื่อสาร อาคารรัฐสภา 1111 ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี
ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2242 5900 ต่อ 7420
Email : pbo@parliament.go.th

แผนภาพที่ ๗ แบบและตัวอย่างส่วนท้าย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควร

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควร

Policy Brief ฉบับนี้ สรุปและเรียบเรียงจากเอกสารวิชาการสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา ฉบับที่ 20/2565 เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์งบประมาณสภาเด็กและเยาวชน” ของ เกียรติกร อัครสาร (2565)

ผู้สรุปและเรียบเรียง : เกียรติกร อัครสาร สถานที่ติดต่อ : สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
จัดทำโดย : คณะทำงานการสื่อสาร อาคารรัฐสภา 1111 ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี
ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2242 5900 ต่อ 7420
Email : pbo@parliament.go.th

๔.๓.๒ เนื้อหาของ Policy Brief

เมื่อได้กำหนดแบบของ Policy Brief เพื่อเป็นกรอบแนวทางการนำเสนอ เผยแพร่แล้ว อีกส่วนสำคัญอีกประการ คือ เนื้อหาของ Policy Brief ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการจัดทำ และเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief โดยส่วนนี้ประกอบด้วยรายละเอียดการจัดเตรียม ประเด็น และกระบวนการจัดทำ Policy Brief

๔.๓.๒.๑ การจัดเตรียมประเด็น

- ๑) การใช้ตรรกะอธิบายเชื่อมโยงให้เห็นถึงความเป็นเหตุเป็นผล โดยอ้างอิงข้อมูล/หลักฐานเชิงประจักษ์ที่น่าเชื่อถือ
- ๒) มีน้ำหนักในการโน้มน้าวใจให้เห็นว่าปัญหานั้นจำเป็นต้องแก้ไข เร่งด่วน และกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจ
- ๓) ชี้ให้เห็นที่มาหรือข้อประเด็นปัญหา และสาเหตุ อันนำไปสู่ ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นภายใต้นโยบายที่เป็นอยู่เดิม
- ๔) ผลกระทบของประเด็นหรือนโยบายดังกล่าว
- ๕) ผู้รับสารหรือผู้กำหนดนโยบายคือใคร ข้อมูลเบื้องหลังที่ต้องการ คืออะไร และจะนำเสนอข้อมูลสำคัญอะไร หรือจะนำเสนอให้ดึงดูดความสนใจได้อย่างไร
- ๖) กำหนดและมุ่งที่เป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน ที่ต้องการให้เกิด การเปลี่ยนแปลงอะไร และนโยบายที่เป็นทางเลือกใหม่ก่อให้เกิดผลได้อย่างไร

๔.๓.๒.๒ กระบวนการจัดทำ

กระบวนการจัดทำ Policy Brief จะเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนด หัวข้อเรื่อง การจัดทำบทสรุปหรือประเด็นสำคัญ การนำเสนอเนื้อหาที่เป็นขอบเขตของปัญหาและ ผลกระทบ และข้อเสนอหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๑) หัวข้อเรื่อง

Policy Brief เป็นเครื่องมือสื่อสารนโยบายที่มุ่งเน้นเป้าหมาย ที่เป็นประเด็นนโยบายที่ต้องการสื่อสารในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ เพื่อให้สามารถนำไปสู่ การขับเคลื่อนการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลลัพธ์และผลกระทบในทางที่ดี หัวข้อเรื่องจึงเป็น ส่วนแรกที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจะสามารถสะท้อนวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ประเด็นนโยบาย หรือข้อเสนอแนะที่ต้องการสื่อสาร ขอบเขตของเนื้อหา รวมถึงช่วยสร้างความน่าสนใจแก่ผู้อ่านหรือ กลุ่มเป้าหมาย โดยมีแนวทางการกำหนดหัวข้อเรื่อง ดังนี้

- ๑.๑) มีความกระชับ ไม่ควรเกิน ๑๒ คำ หรือควรแบ่งเป็น หัวข้อเรื่องย่อย

ที่จดจำได้ง่าย

๑.๒) ดึงดูดความสนใจของผู้อ่านโดยใช้คำสำคัญหรือข้อความ

๑.๓) บ่งบอกประเด็นชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหา

๑.๔) ใช้คำกริยาเพื่อให้หัวข้อเรื่องมีพลังมากยิ่งขึ้น

๑.๕) อาจใช้คำถามเพื่อดึงดูดความสนใจ

รายละเอียดและตัวอย่างตามตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ ตัวอย่างการกำหนดหัวข้อเรื่อง

ชื่อเอกสารวิชาการ/วัตถุประสงค์	การกำหนดหัวข้อเรื่อง
<p><u>การศึกษาวิเคราะห์งบประมาณสภาเด็กและเยาวชน</u></p> <p>เพื่อศึกษาหลักการ พัฒนาการ การดำเนินงาน และงบประมาณเงินอุดหนุนของสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับที่ได้รับการจัดสรรจากกรมกิจการเด็กและเยาวชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึง ๒๕๖๕ รวมถึงปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัด และจัดทำเป็นข้อเสนอการจัดทำและบริหารงบประมาณในระยะต่อไป</p>	<p><u>หัวข้อเรื่อง</u> :</p> <p>การจัดสรรงบประมาณสภาเด็กและเยาวชน</p> <p><u>หัวข้อเรื่องย่อย</u> :</p> <p>ที่มีความเหมาะสม เพียงพอ กับศักยภาพและความต้องการ</p>
<p><u>การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจเพื่อพยากรณ์การจืดเก็บรายได้</u></p> <p><u>ภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐบาล และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย</u></p> <p>เพื่อจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจืดเก็บรายได้ ภาษีเงินได้นิติบุคคลในอนาคตโดยรัฐบาล ภายใต้สมมติฐานทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ และเพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจืดเก็บภาษีของรัฐบาล และการพัฒนางานในอนาคตของสำนักงบประมาณของรัฐสภา</p>	<p><u>หัวข้อเรื่อง</u> :</p> <p>“มองอนาคต...การจืดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล”</p> <p><u>หัวข้อเรื่องย่อย</u> :</p> <p>ผ่านแบบจำลองเศรษฐกิจ</p>
<p><u>ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนารายได้อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</u></p> <p>เพื่อศึกษาวิเคราะห์การจืดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึง ๒๕๖๕ เปรียบเทียบกับปีงบประมาณที่ผ่านมา และเพื่อสังเคราะห์ผลการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนารายได้อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>	<p><u>หัวข้อเรื่อง</u> :</p> <p>“รายได้ อปท. : ปัญหา และทางออก”</p> <p><u>หัวข้อเรื่องย่อย</u> :</p> <p>ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนารายได้ออปท.</p>

๒) บทสรุปหรือประเด็นสำคัญ

ประกอบด้วยประเด็นสำคัญที่นำเสนอ ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของเรื่อง โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร นำเสนอโดยกระชับเพื่อให้เห็นภาพรวมของเอกสาร รวมถึงเชื่อมโยงไปสู่ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา

๓) ขอบเขตของปัญหาและผลกระทบ

โดยเป็นเนื้อหาจากการสรุปและอภิปรายผลการศึกษาที่ผ่านการจัดเตรียมประเด็นและคัดกรองมาแล้ว แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกันของปัญหาสาเหตุหรือรากของปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาดังกล่าว นำเสนอโดยกระชับและชัดเจน ควรอยู่ในหน้าแรก หน้าที ๒ และหน้าที ๓ เท่านั้น

๓.๑) ปัญหา : ระบุสถานการณ์และประเด็นสำคัญ โดยชี้ให้เห็นว่า ปัญหาคืออะไร ขนาดของปัญหา และความสำคัญของปัญหา

๓.๒) สาเหตุหรือรากของปัญหามีอะไรบ้าง ระดับของสาเหตุ และ/หรือจัดกลุ่มของสาเหตุ

๓.๓) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาดังกล่าว ทั้งต่อตัวบุคคลต่อระบบ และระดับของผลกระทบ รวมถึงนโยบายที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นมีความจำเป็นที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ทั้งนี้ การวิเคราะห์ประเด็นปัญหา สาเหตุ และผลกระทบ ควรมีข้อมูลสนับสนุน ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากผลการศึกษาวิจัย ข้อมูลจากการเฝ้าระวัง/การสังเกตการณ์/สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ผลการประเมินโครงการ/นโยบาย การสำรวจ/การระดมสมอง/การประชุมกลุ่มย่อย โดยการหาข้อมูลสนับสนุนเพิ่มเติมได้จากกรณีศึกษา กฎหมาย นโยบาย มาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง บทบาทหน้าที่ของกลไกการจัดการปัญหาที่มีการดำเนินการอยู่ การวิเคราะห์ช่องว่างที่ต้องการนโยบาย และเรื่องที่ต้องการพลังจากภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ทั้งด้านประสิทธิภาพ ข้อจำกัด และการบังคับใช้ ฯลฯ

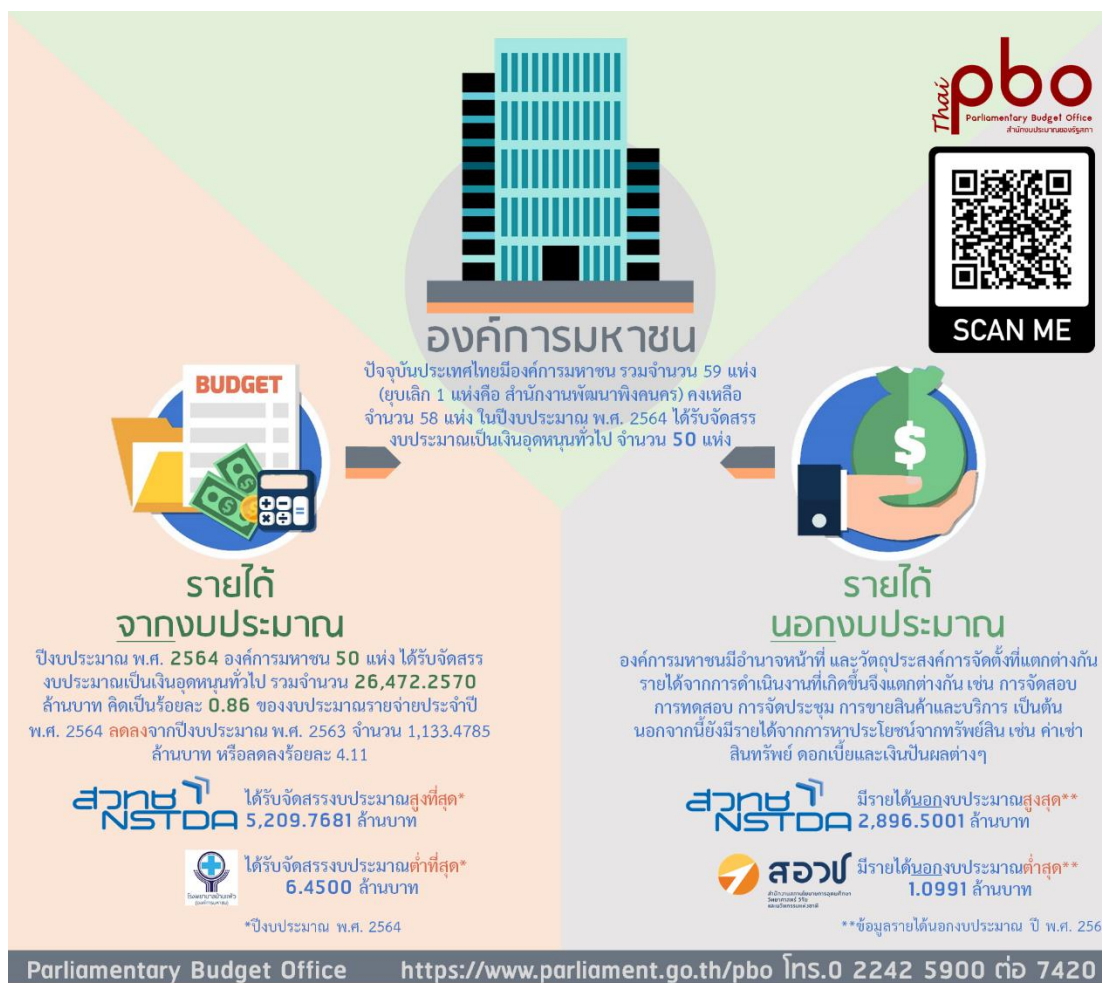
นอกจากนี้ ควรนำเสนอด้วยรูปแบบที่น่าสนใจ เช่น การใช้ตาราง และ/หรือแผนภาพ Infographic ที่มีสีสันสวยงาม รายละเอียดและตัวอย่างตามแผนภาพที่ ๙ ถึงแผนภาพที่ ๑๑

แผนภาพที่ ๙ Infographic เรื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนารายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนภาพที่ ๑๐ Infographic เรื่อง กับดักรายได้ปานกลางและมาตรการภาครัฐในการแก้ไข

แผนภาพที่ ๑๑ Infographic เรื่อง รายได้และการใช้จ่ายขององค์การมหาชน

๔) ข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไขปัญหา

หัวใจสำคัญคือสิ่งที่นำเสนอจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร โดยควรมีข้อมูลสนับสนุนหรือสามารถยกตัวอย่างได้ และมีคุณลักษณะดังนี้

๔.๑) มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับปัญหา สาเหตุ และผลกระทบ

๔.๒) สอดคล้องกับผู้รับสาร และผู้กำหนดนโยบาย รวมถึงกลุ่มเป้าหมายอื่น

๔.๓) กำหนดผู้ที่ต้องการให้ดำเนินการชัดเจนและตรงกับบทบาทความรับผิดชอบ

๔.๔) อธิบายชัดเจน เข้าใจง่าย โดยเลือกนำเสนอข้อมูลที่มีพลังมากที่สุด

๔.๕) อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง มีความสมเหตุสมผล และสามารถปฏิบัติได้จริง มีผลการศึกษาหรือข้อมูลที่ชี้แนวทางใหม่ และทบทวนทางเลือกในการกำหนดนโยบายใหม่

๔.๖) กระชับ และไม่มีคำแนะนำมากเกินไป

๔.๗) เป็นข้อเสนอแนะหรือทางเลือกในการกำหนดนโยบาย และข้อดีข้อเสียของแต่ละนโยบาย รวมถึงนำเสนอขั้นตอนในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

๔.๘) จัดวางไว้ที่ตอนสุดท้ายโดยแยกส่วนเฉพาะ หรือใส่ไว้ในเนื้อหาด้วยการเน้นข้อความให้ชัดเจน

ทั้งนี้ เนื้อหาของข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาคควรหยิบยกมาจากเอกสารวิชาการ โดยผ่านการจัดเตรียมประเด็นและคัดกรอง โดยเฉพาะการวิเคราะห์ประเด็นนโยบายที่ต้องการสื่อสารประเด็นใดประเด็นหนึ่ง กลุ่มเป้าหมายผู้รับสาร การจัดลำดับความสำคัญของข้อเสนอแนะ และการปรับปรุงถ้อยคำให้เป็นภาษาที่เข้าใจได้ง่าย รวมถึงนำเสนอด้วยความกระชับและชัดเจน ให้อยู่ในหน้าที่ ๔ ของเอกสาร

รายละเอียดและตัวอย่างการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ตามแผนภาพที่ ๑๒ ถึง ๑๕

พัฒนาการ หลักการและเจตนารมณ์

สภาเด็กและเยาวชน (สद्य.) เกิดจากเสียงสะท้อนของเยาวชน มีพัฒนาการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยมี พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มีนโยบายการจัดให้มี สद्य.ตำบล ในปี พ.ศ. 2553 และมี พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

หลักการและเจตนารมณ์ของ สद्य. คือ การพัฒนาภายใต้หลักการ “เด็กนำผู้ใหญ่หนุน” การเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มเด็กและเยาวชนทุกระดับ การสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีการแสดงออก มีพื้นที่การเรียนรู้ สะท้อนปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะความคิดเห็นในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่

การขับเคลื่อนการดำเนินงาน

พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 บัญญัติให้คณะบริหาร สद्य.บริหารท้องถิ่นเพื่อกำหนดแนวทางจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ โดยการได้มาซึ่งคณะบริหารเป็นปัจจัยกำหนดความสำเร็จการขับเคลื่อน สद्य.ระดับต่าง ๆ เพราะมีความเชื่อมโยงโครงสร้างกันมาโดยลำดับ ทว่า การกำหนดให้คัดเลือกผู้บริหารใหม่แทนตำแหน่งที่ว่างทุกปี* อาจจะทำให้งบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมในพื้นที่ลดลง และอาจสร้างภาระเกินสมควรแก่หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดให้มี สद्य.

กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนให้กับ สद्य.ทุกระดับเป็นประจำทุกปี พร้อมกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ สद्य.ทุกระดับ โดยให้จัดทำแผน โครงการ/กิจกรรมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้กับบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด (บพด.) หรือ ดย. แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาอนุมัติ ซึ่ง สद्य.ส่วนมากมีความพร้อมและเข้มแข็ง ได้มีการประชุมจัดทำแผน โครงการ/กิจกรรม โดยคำนึงถึงสถานการณ์ปัญหาและบริบทเชิงพื้นที่ ความต้องการ ความถนัด และความสนใจของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ภายใต้แนวทางฯ ที่กำหนด

ตรงกันข้าม แนวทางฯ อาจจะได้สอดคล้องกับปัจจัยเชิงพื้นที่ อีกทั้งเด็กและเยาวชนแต่ละช่วงวัยจะมีความเหมาะสมกับโครงการ/กิจกรรมที่แตกต่างกัน การดำเนินงานจึงต้องมีความหลากหลาย สวนทางกับข้อจำกัดด้านงบประมาณที่มีไม่เพียงพอ

* ในวาระเริ่มแรก เมื่อคณะบริหารดำรงตำแหน่งครบ 1 ปี ให้คณะบริหารเวียนประธานสภา จัปสลาออกทั้งหนึ่งและคัดเลือกผู้บริหารใหม่แทนตำแหน่งที่ว่าง โดยให้ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกใหม่มีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี

ประเด็นสำคัญ

- ▶ สภาเด็กและเยาวชนพัฒนาการตั้งแต่ พ.ศ. 2547 โดยมีหลักการและเจตนารมณ์ คือ การพัฒนาที่ “เด็กนำ ผู้ใหญ่หนุน” เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มเด็กและเยาวชนทุกระดับ สนับสนุนให้มีการแสดงออก พื้นที่การเรียนรู้ และสะท้อนปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะ
- ▶ คณะบริหารเป็นปัจจัยกำหนดความสำเร็จ เพราะมีความเชื่อมโยงกันของโครงสร้าง แต่การคัดเลือกผู้บริหารใหม่แทนตำแหน่งที่ว่างทุกปี อาจจะทำให้งบประมาณจัดกิจกรรมลดลง สร้างภาระเกินสมควรแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบ
- ▶ กรมกิจการเด็กและเยาวชนสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน สद्य.ทุกระดับ พร้อมกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ สद्य. ให้จัดทำแผนโครงการ/กิจกรรมตามหลักเกณฑ์ แต่แนวทางฯ อาจจะไม่ได้อัดคล้องกับปัจจัยเชิงพื้นที่และความต้องการความหลากหลาย สวนทางกับข้อจำกัดด้านงบประมาณที่มีไม่เพียงพอ
- ▶ งบประมาณเงินอุดหนุนลดลงอย่างต่อเนื่อง ไม่เพียงพอให้ดำเนินกิจกรรมได้ตลอดทั้งปี และเปลี่ยนแปลงไม่เป็นการจัดสรรที่มีลักษณะมุ่งเป้าหมายเชิงประเด็นเร่งด่วน
- ▶ การประเมินมาตรฐาน สद्य.วัดเพียงผลผลิต ไม่ได้วัดผลลัพธ์ เน้นการจัดองค์กรและการบริหาร และเน้นเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ ไม่สามารถวัดและประเมินผลได้จริง
- ▶ สद्य.ทุกระดับควรได้รับการจัดสรรงบประมาณที่มีความเหมาะสม เพียงพอกับความต้องการและศักยภาพ เพื่อให้การดำเนินงานมีความครบถ้วน/ต่อเนื่อง

แผนภาพที่ ๑๒ Policy Brief เรื่อง การจัดสรรงบประมาณสภาเด็กและเยาวชน ที่มีความเหมาะสม เพียงพอกับศักยภาพและความต้องการ (หน้าแรก)

นอกจากนี้ แนวทางฯ ได้กำหนดให้มีการประเมินผลมาตรฐาน สดย.จังหวัด กรุงเทพมหานคร และแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย 4 ด้าน รวม 48 ตัวชี้วัด ได้แก่ การจัดองค์กรและบริหาร 18 ตัวชี้วัด การดำเนินงาน 21 ตัวชี้วัด คุณภาพในการดำเนินงาน 6 ตัวชี้วัด และการมีส่วนร่วม 3 ตัวชี้วัด ด้วยเกณฑ์ที่ “มี” และ “ไม่มี” ซึ่งวัดเพียงผลผลิต ไม่ได้วัดผลลัพธ์ เน้นเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ และเน้นการจัดองค์กรและการบริหาร จึงไม่ได้บ่งชี้คุณภาพและประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถวัดและประเมินผลการดำเนินงานได้จริง

งบประมาณเงินอุดหนุน

สภาเด็กและเยาวชน	ปีงบประมาณ พ.ศ.			
	2562	2563	2564	2565
ตำบล/เทศบาล	แห่งละ 20,000 บาท 7,774 แห่ง 155,480,000 บาท	แห่งละ 20,000 บาท 7,774 แห่ง 155,480,000 บาท	แห่งละ 15,000 บาท 7,774 แห่ง 116,610,000 บาท	แห่งละ 10,000 บาท 7,772 แห่ง 77,720,000 บาท
อำเภอ (878 อำเภอ)				
ส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน	อำเภอละ 30,000 บาท 26,340,000 บาท	อำเภอละ 30,000 บาท 26,340,000 บาท	อำเภอละ 30,000 บาท 26,340,000 บาท	อำเภอละ 30,000 บาท 26,340,000 บาท
เยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด*	อำเภอละ 12,500 บาท 10,975,000 บาท	อำเภอละ 12,500 บาท 10,975,000 บาท	อำเภอละ 11,600 บาท 10,184,800 บาท	-
เขต (50 เขต)	เขตละ 30,000 บาท 1,500,000 บาท	เขตละ 30,000 บาท 1,500,000 บาท	เขตละ 30,000 บาท 1,500,000 บาท	เขตละ 30,000 บาท 1,500,000 บาท
จังหวัด (76 จังหวัด)	การจัดสรรตามขนาด 11,680,000 บาท	การจัดสรรตามขนาด 11,680,000 บาท	การจัดสรรตามขนาด 11,680,000 บาท	การจัดสรรตามขนาด 5,840,000 บาท
กรุงเทพมหานคร	500,000 บาท	500,000 บาท	500,000 บาท	300,000 บาท
จังหวัด/กรุงเทพมหานคร (77 แห่ง)				
ป้องกันเอดส์และอนามัยเจริญพันธุ์	แห่งละ 50,000 บาท 3,850,000 บาท	แห่งละ 50,000 บาท 3,850,000 บาท	แห่งละ 35,000 บาท 2,695,000 บาท	-
เยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด	แห่งละ 30,000 บาท 2,310,000 บาท	แห่งละ 30,000 บาท 2,310,000 บาท	แห่งละ 30,000 บาท 2,310,000 บาท	-
ป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น				แห่งละ 35,000 บาท 2,695,000 บาท
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด				แห่งละ 35,000 บาท 2,695,000 บาท
ป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน				แห่งละ 35,000 บาท 2,695,000 บาท
มทธรรมเด็กและเยาวชน				แห่งละ 35,000 บาท 2,695,000 บาท
แห่งประเทศไทย				
ส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน	680,000 บาท	680,000 บาท	680,000 บาท	2,609,000 บาท
เยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด	50,000 บาท	50,000 บาท	62,400 บาท	-
รวมทั้งสิ้น	213,365,000 บาท	213,365,000 บาท	172,563,800 บาท	125,089,000 บาท

ที่มา : แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจการของสภาเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562, 2563, 2564 และ 2565

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ถึง 2565 สดย.ทุกระดับได้รับการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนลดลงอย่างต่อเนื่อง ยกเว้น สดย.แห่งประเทศไทยที่ได้รับการจัดสรรเพิ่มขึ้น และ สดย.เขตที่ได้รับการจัดสรรเท่าเดิม ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมให้ได้ตลอดทั้งปี โดยต้องเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับประชุมคณะกรรมการ ประชุมสามัญ ประจำปี คัดเลือกผู้บริหารแทนตำแหน่งที่ว่างซึ่งต้องดำเนินการทุกปี ทำให้งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับดำเนินกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่

งบประมาณเงินอุดหนุนภายใต้โครงการส่งเสริมความเข้มแข็ง สดย. มีแนวโน้มลดลง และเปลี่ยนแปลงไปเพิ่มการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนที่มีลักษณะมุ่งเป้าหมายเชิงประเด็นเร่งด่วน ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ในพื้นที่ อีกทั้งอาจต้องทุ่มเททรัพยากรและเวลาเพื่อดำเนินโครงการเชิงประเด็นเร่งด่วนดังกล่าว จนไม่สามารถจัดกิจกรรมอื่นที่เป็นความต้องการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนได้

แม้ สดย.สามารถขอรับการส่งเสริมและสนับสนุนจาก อปท.ที่ทำหน้าที่ที่เลี้ยงหรือที่ปรึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับความสำคัญศักยภาพ และความเข้มแข็ง โดยเฉพาะ อปท.ขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านรายได้งบประมาณ และบุคลากร ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพของ สดย.นั้น ๆ ด้วย ตรงกันข้าม สดย.ตำบล/เทศบาล อำเภอ เขต หลายแห่งขอคืนหรือไม่ขอรับการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน เพราะมีจำนวนค่อนข้างจำกัดไม่เพียงพอหรือค้ำค่าที่จะดำเนินการรวมถึงโรคโควิด-19 ที่ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรม/โครงการและเบิกจ่ายงบประมาณได้

<https://www.naliang.go.th/?p=1821>

ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

การขับเคลื่อนงาน สดย.ขึ้นอยู่กับความสนใจประเด็นงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ศักยภาพและความเข้มแข็ง และเมื่อเผชิญกับโรคโควิด-19 ส่งผลให้เกิดภาวะชะงักงันของ สดย. หลายแห่ง เนื่องจากไม่สามารถจัดกิจกรรมรวมตัวได้ ทำให้ไม่สามารถคัดเลือกผู้บริหารแทนตำแหน่งที่ว่าง (ผู้บริหารมีเพียงหน้าที่รักษาการ) และไม่สามารถดำเนินโครงการและเบิกจ่ายงบประมาณ หลายแห่ง จึงขอคืนหรือไม่ขอรับงบประมาณ ทำให้ผลการเบิกจ่ายไม่ได้ตามเป้าหมาย และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีความพยายามแก้ไขปัญหาด้วยการขยายระยะเวลาดำเนินการในบางปีงบประมาณ ขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณและพื้นที่ดำเนินงาน ซึ่งส่วนใหญ่จะให้ สดย.จังหวัดจัดโครงการ/กิจกรรมพัฒนาศักยภาพ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับ สดย.ที่ไม่สามารถจัดส่งแผน โครงการ/กิจกรรม หรือไม่ประสงค์ขอรับงบประมาณ

ทัศนคติ มาตรการและกลไก คือ ทัศนคติเชิงบวกของสังคม และทักษะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่ที่มีต่อบทบาทของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาสังคมอย่างมีคุณค่า และมาตรการกลไกรับผิดชอบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความชัดเจน เป็นเอกภาพ และเกิดพลัง

สดย.หลายแห่งต้องอาศัยกลไกที่เลี้ยวหรือที่ปรึกษาเพื่อจัดทำแผน โครงการ/กิจกรรม และหลายแห่งขาดการวางแผน เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ที่เลี้ยวหรือที่ปรึกษาต้องทำบทบาทหน้าที่แทนคณะกรรมการ

คณะกรรมการเป็นปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อน สดย. ระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะ สดย.ตำบล/เทศบาล ซึ่งมีบริบทเชิงพื้นที่แตกต่างกัน และจะเป็นปัจจัยหนุนเสริมการได้ซึ่งคณะกรรมการ สดย.ระดับอื่น ๆ ที่มีความเชื่อมโยงของโครงสร้างกันมาโดยลำดับ

การได้มาซึ่งคณะกรรมการขึ้นอยู่กับทำให้ความร่วมมือ ส่งเสริม และสนับสนุนของ อปท.ว่าดำเนินการด้วยดีหรือไม่ ลักษณะและรูปแบบอย่างไร รวมถึงเด็กและเยาวชนสมัครใจ เต็มใจ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งที่เหมาะสม และไม่เปลี่ยนแปลงตัวบุคคลบ่อยครั้งจนเกินสมควร มีความเข้มแข็ง เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ จิตอาสาพร้อมอุทิศตน มีธรรมาภิบาล อิศระปราศจากความกดดันในการทำงาน ได้รับการพัฒนาศักยภาพ เพื่อการมีส่วนร่วมที่เป็นระบบและต่อเนื่อง ครอบคลุมทักษะส่วนบุคคล วิชาการ และการทำงาน สามารถจัดทำแผนงาน/ยุทธศาสตร์ ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม สามารถจัดโครงการ/กิจกรรมโดยปรับปรุง และพัฒนาการใช้หลักการและข้อมูลเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

การสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณให้เหมาะสมกับความต้องการของ สดย.ทุกระดับอย่างเพียงพอและครอบคลุมสำหรับ ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานและการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ

อปท.ถือเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ หลายแห่งจัดสรรงบประมาณสนับสนุน การดำเนินโครงการ/กิจกรรมนอกเหนือจากงบประมาณเงินอุดหนุน ที่ ดย.จัดสรรให้ บางส่วนกลับพบปัญหาอุปสรรคในขั้นตอนการรับเช็ค เนื่องจากข้อจำกัดด้านการเดินทางและการดำเนินงาน ทำให้ไม่ขอรับ งบประมาณเงินอุดหนุนดังกล่าว

การส่งเสริมให้ผู้แทน สดย.ทุกระดับเข้าร่วมใน คณะกรรมการระดับต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพให้ผู้แทนเหล่านั้นได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนในพื้นที่

<https://www.chumporn101.go.th/img-149.html>

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนให้เพียงพอ กับความต้องการและศักยภาพของ สดย.แต่ละแห่ง โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ (1) เพื่อให้ สดย.ทุกระดับดำเนินงานประจำตามกฎหมายกำหนด ได้แก่ ประชุมคณะกรรมการ ประชุมสามัญประจำปี คัดเลือกผู้บริหาร แทนตำแหน่งที่ว่าง ถอดบทเรียน สมัชชาเด็กและเยาวชน โดยจัดสรร ให้เท่ากันสำหรับ สดย.แต่ละระดับ และ (2) เพื่อให้ สดย.ทุกระดับ ดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชน ชุมชน สังคม โดยมีเงื่อนไขตัวแปร คือ ผลลัพธ์/ผลการดำเนินงาน ว่ามีความเข้มแข็ง ศักยภาพ ความพร้อม ความจำเป็น และดำเนินงานได้มีประสิทธิภาพ คุ้มค่า และชัดเจน, ประชากรเด็กและเยาวชนในแต่ละระดับ, ผลการประเมิน มาตรฐาน สดย. ที่สามารถบ่งชี้ศักยภาพและความเข้มแข็ง
2. แนวทางการขับเคลื่อนฯ ควรเปิดกว้างให้ สดย.สามารถ ออกแบบโครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับปัจจัยเชิงพื้นที่ โดยควร ลดเงื่อนไขที่มีลักษณะมุ่งเป้าหมายเชิงประเด็นเร่งด่วน
3. การวัดและประเมินผลการดำเนินงานควรให้สะท้อน การขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจการของ สดย. ว่ามีความก้าวหน้า ครอบคลุมภารกิจและอำนาจหน้าที่ สะท้อนคุณภาพชีวิตของ กลุ่มเป้าหมาย และมีผลงานเชิงประจักษ์อย่างไร
4. ควรจัดให้มี สดย.เมืองพัทยา เป็นกลไกของ พ.ร.บ.ส่งเสริม การพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 พร้อมกับสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน จาก ดย. และการดำเนินงานเช่นเดียวกับ สดย.อื่น
5. คณะบริหารควรมีวาระและพ้นจากการดำรงตำแหน่ง พร้อมกันทั้งคู่ ไม่ควรมีวาระการดำรงตำแหน่งเหลื่อมกัน เพื่อลด ภาระของหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดให้มี สดย.ที่ต้องดำเนินการ คัดเลือกผู้บริหารแทนตำแหน่งที่ว่างทุกปี อีกทั้งเพื่อเป็นการลด ภาระงบประมาณดำเนินงาน
6. การคัดเลือกคณะกรรมการควรกำหนดให้มีการเลือกตั้ง โดยตรงจากเด็กและเยาวชน 2 กลุ่ม คือ ในระบบการศึกษาและ นอกกระบวนการศึกษา และ/หรือกลุ่มผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้มีความหลากหลายและครอบคลุมกลุ่มต่าง ๆ

7. ในระยะกลาง ควรโอนงบประมาณเงินอุดหนุน สดย. ตำบล/เทศบาล ไปตั้งเบิกจ่ายที่ อบต./เทศบาล เพื่อลดภาระขั้นตอน การรับเช็ค อีกทั้งเพื่อสร้างความรู้สึกรับเป็นเจ้าของภารกิจร่วมกัน มากยิ่งขึ้น เพราะการส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นภารกิจ ตามกฎหมายของ อบต. และในระยะยาว ควรถ่ายโอนภารกิจ สดย. ตำบล/เทศบาล ให้กับ อบต./เทศบาล เพื่อให้เกิดความคล่องตัว ในการบริหารจัดการ ประโยชน์ คุ้มค่า และเห็นผลเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้จะต้องถ่ายโอนทั้งภารกิจ งบประมาณ และบุคลากร ให้ครบถ้วน ทุกองค์ประกอบพร้อมทั้งองค์ความรู้ อย่างไรก็ตาม หาก อบต.ที่ไม่มี บุคลากรแล้วจำเป็นต้องมีอัตรากำลังเพิ่มเติม จะต้องพิจารณาการเพิ่ม ภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายประจำด้านบุคลากรต่อไปด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การจัดทำแผนการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรม ควรมี การนำทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ รวมตลอดถึง ขั้นตอนการดำเนินการ และขั้นตอนการวัดและประเมินผล
2. ก่อนสิ้นปีงบประมาณ ควรสำรวจความต้องการของรับ งบประมาณเงินอุดหนุนในปีต่อไป เพื่อเตรียมความพร้อมและจัดทำ แผนการจัดสรรให้ดำเนินการได้ทันทีเมื่องบประมาณโอนจัดสรรมา
3. ในระยะสั้น ควรโอนงบประมาณเงินอุดหนุนเข้าบัญชี สดย.โดยตรงแทนการรับเช็คจาก บพต. หรือ ดย. เพื่อลดภาระ ด้านการเดินทางและการดำเนินงาน
4. ควรมีมาตรการกลไกการเสริมสร้างศักยภาพ สดย. โดยเฉพาะ ที่ไม่มีความพร้อม/ความเข้มแข็ง และมีการขอคืน/ไม่ขอรับงบประมาณ โดยกำหนดแผนปฏิบัติการภาพรวมระดับประเทศ พร้อมตัวชี้วัด การติดตาม การวัดและประเมินผล รวมถึงควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาและยกระดับศักยภาพคณะกรรมการ
5. ควรพัฒนากระบวนการ Coaching เจ้าหน้าที่ที่เลี้ยง หรือที่ปรึกษาให้สามารถหนุนเสริม สดย.ตามหลักการและเจตนารมณ์ โดยเฉพาะการบริหารจัดการงบประมาณค่าใช้จ่ายให้มีความถูกต้องโปร่งใส และควรจัดสรรงบประมาณการจัดให้มี สดย. และสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้กับเจ้าหน้าที่ที่เลี้ยงหรือที่ปรึกษา โดยเฉพาะ อบต./เทศบาล

Policy Brief ฉบับนี้ สรุปและเรียบเรียงจากเอกสารวิชาการสำนักงบประมาณของรัฐสภา ฉบับที่ 20/2565 เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์งบประมาณสภาเด็กและเยาวชน” ของ เกียรติกร อัครสาร (2565)

ผู้สรุปและเรียบเรียง : เกียรติกร อัครสาร สถานที่ติดต่อ : สำนักงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
จัดทำโดย : คณะทำงานการสื่อสาร อาคารรัฐสภา 1111 ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี
ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2242 5900 ต่อ 7420
Email : pbo@parliament.go.th

บทที่ ๕

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการสรุปผลที่ได้จากการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยกรอบวัตถุประสงค์ การศึกษาที่กำหนดไว้ในบทที่ ๑ เป็นตัวตั้ง โดยนำเสนอเนื้อหา ๒ ส่วน คือ ส่วนแรก สรุปและอภิปราย ผลการศึกษา ประมวลสรุปข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เกี่ยวกับการให้บริการ และเผยแพร่ ผลงานวิชาการด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา หลักการและแนวทางการจัดทำ Policy Brief ที่ดี ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์กรณีศึกษาการจัดทำ และเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ที่เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการ มาเป็นกรอบ ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมวลผล โดยเชื่อมโยงกับแนวคิด และทฤษฎี ที่นำเสนอในบทที่ ๒ มาวิเคราะห์และอภิปรายผลการดำเนินการที่ได้ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่

ส่วนที่สอง คือ ข้อเสนอแนะ เป็นการนำเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากข้อมูล ผลการศึกษาในบทที่ ๔ เพื่อเป็นข้อเสนอแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ประกอบด้วยข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๕.๑ สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

ในรอบปีงบประมาณหนึ่ง ๆ สำนักงานงบประมาณของรัฐสภาได้จัดทำเอกสารวิชาการ ด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณจำนวนหลายเรื่อง ทั้งเอกสารวิชาการเฉพาะเรื่อง และรายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายกระทรวง/หน่วยงาน/แผนงานบูรณาการ ส่วนใหญ่เป็นเอกสาร ที่มีเนื้อหายาวและมีความเป็นวิชาการเฉพาะด้านอย่างสูง ทำให้ไม่เกิดแรงจูงใจกับผู้อ่านและผู้กำหนด นโยบาย ซึ่งมีลักษณะที่สนใจการเปลี่ยนแปลงหรือการสร้างผลกระทบในระดับสูง มีเวลาจำกัด ไม่ต้องการ การอธิบายที่ซับซ้อนและยืดเยื้อ

สอดคล้องกับเสียงสะท้อนจากการสำรวจความพึงพอใจต่อการสนับสนุนเอกสารวิชาการ และจากการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาต่อการพัฒนางานสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา สรุปความว่า เนื้อหาเอกสารวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภาที่จัดทำบางส่วนอาจมากเกินไป ทำให้ผู้อ่านพลาดจุดเน้นหรือสาระสำคัญ

สภาพปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเอกสารวิชาการของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา ซึ่งเป็นเอกสารที่มีคุณภาพและคุณค่าทางวิชาการ ไม่ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการพิจารณา อนุมัติงบประมาณเท่าที่ควร และอาจส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ของการพิจารณาอนุมัติงบประมาณโดยรัฐสภา ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐสภา

ที่จะนำงบประมาณไปใช้จ่ายเป็นปัจจัยในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

สาเหตุสำคัญ คือ รัฐสภาจะต้องพิจารณาอนุมัติงบประมาณให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่จำกัดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในขณะที่เอกสารวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐสภาต้องใช้ระยะเวลามากในการทำความเข้าใจ เนื่องจากมีเนื้อหายาว มีความเป็นวิชาการสูง และอาจจะไม่ดึงดูดความสนใจ

ประเด็นพิจารณา คือ กลไกขับเคลื่อนผลงานวิชาการหรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากเอกสารวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐสภาเพื่อให้ได้รับการตอบสนองจากผู้รับสาร คือ รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะกรรมการธิการ รวมถึงสาธารณชน เพื่อสร้างให้เกิดผลลัพธ์และผลกระทบที่ดีขึ้นในกระบวนการงบประมาณ ผู้คน ชุมชน และสังคม ตลอดจนเพื่อให้แนวนโยบายที่ดีเกิดการยอมรับและขยายผลในวงกว้าง ด้วยกลไกการขับเคลื่อนที่สอดคล้องกับเสียงสะท้อนจากการสำรวจความพึงพอใจและการรับฟังความคิดเห็นข้างต้นที่เสนอว่า ควรจัดทำสรุปเนื้อหาสำคัญที่สั้น กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย และจัดรูปแบบการนำเสนอให้เหมาะสม ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน

อนึ่ง การจัดทำเอกสารวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐสภาส่วนมากมีระยะเวลาที่จำกัด มักจะจัดทำแล้วเสร็จและเผยแพร่ก่อนการพิจารณางบประมาณเพียงไม่นาน หากจะต้องนำมาจัดทำเพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief อาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยงในด้านระยะเวลาดำเนินการ ทั้งระยะเวลาในการจัดทำผลงานวิชาการ และระยะเวลาในการจัดทำ Policy Brief

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อให้ผลงานวิชาการด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณที่สำนักงบประมาณของรัฐสภาจัดทำขึ้นถูกนำไปใช้ประโยชน์มากยิ่งขึ้นสำหรับประกอบการพิจารณาอนุมัติงบประมาณโดยรัฐสภา และก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการทำหน้าที่ของรัฐสภาในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล รวมถึงเพื่อยกระดับการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการให้แก่รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะกรรมการธิการ และสาธารณชน จึงควรให้บริการ และเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐสภาในรูปแบบ Policy Brief

Policy Brief คือ เอกสารสรุปที่มีความกระชับ ชัดเจน ผ่านการคัดกรอง และเน้นส่วนเนื้อหาหรือประเด็นสำคัญที่ต้องการสื่อสารสร้างความเข้าใจนโยบายให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยมีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อการนำเสนอแนะนโยบายที่สามารถดำเนินการได้สำหรับโน้มน้าวใจผู้กำหนดนโยบายและผู้ที่เกี่ยวข้อง

Policy Brief จะเป็นกลไกขับเคลื่อนผลงานวิชาการหรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากเอกสารวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐบาล ซึ่งเป็นที่สนใจและมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการผนวกรวมผลงานวิชาการที่ดีและการสื่อสารที่ดีให้เป็นเครื่องมือในกระบวนการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ด้วยเนื้อหากระชับ ตรงประเด็น ภาษาเข้าใจง่าย เชื่อมโยงปัญหาสาเหตุ และผลกระทบ มีข้อเสนอแนะที่สมเหตุสมผล สามารถปฏิบัติได้จริง และมีรูปแบบที่ดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร ผู้กำหนดนโยบาย และบริบททางการเมือง โดยเฉพาะสำหรับรัฐบาลสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะกรรมการการเลือกตั้ง สาธารณชน อีกทั้งเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๕.๒.๒.๑ ควรมีแนวทางการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบ

๕.๒.๒.๒ ควรกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้ผู้จัดทำเอกสารวิชาการเรียบเรียงและจัดทำทสรูปสำหรับเป็นโครงร่างให้กับคณะทำงาน

๕.๒.๒.๓ ควรมีคณะกรรมการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ Policy Brief ทำหน้าที่สรุปและเรียบเรียง และทำหน้าที่กองบรรณาธิการในการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐบาลในรูปแบบ Policy Brief พร้อมกำหนดแผนงานระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจน และตัวชี้วัดความสำเร็จที่มีความท้าทาย เพื่อให้สามารถจัดทำเอกสารวิชาการและ Policy Brief แล้วเสร็จทันการนำไปใช้ประโยชน์

๕.๒.๒.๔ ควรมีวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพสำหรับอำนวยความสะดวกในการจัดทำ Policy Brief

ลงชื่อ..........ผู้ขอรับการประเมิน

(นายเกียรติกร อัครสาร)

นักวิเคราะห์งบประมาณปฏิบัติการ

วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๖

ลงชื่อ.....ผู้ควบคุมดูแลการดำเนินการ
(นางสาวจุไรลักษณ์ เอี้ยวพันธ์)

นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่ง

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานวิเคราะห์งบประมาณ ๓

วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๖

ลงชื่อ.....หัวหน้าส่วนราชการภายในระดับสำนัก
(นายชูเกียรติ รักบำเหน็จ)

ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณของรัฐสภา

วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๖

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. แผนปฏิบัติราชการระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึง ๒๕๗๐) ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๕.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สำนักงบประมาณของรัฐสภา. รายงานการสำรวจความพึงพอใจต่อการสนับสนุนเอกสารวิชาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕. กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณของรัฐสภา, ๒๕๖๕.

_____. รายงานผลโครงการพัฒนาบุคลากรสำนักงบประมาณของรัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ การสัมมนาวิชาการเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาต่อการพัฒนางานสำนักงบประมาณของรัฐสภา เรื่อง “ฉกทศน์ PBO ในทศวรรษหน้า. กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณของรัฐสภา, ๒๕๖๔.

_____. รายงานสรุปผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ของสำนักงบประมาณของรัฐสภา. กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณของรัฐสภา, ๒๕๖๕.

_____. ยุทธศาสตร์สำนักงบประมาณของรัฐสภา ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ถึง ๒๕๗๐. กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๕.

บทความวารสารและบทความนิตยสาร

กฤษฎา เจริญรุ่งเรืองชัย และคณะ. “การประเมินประสพการณ์ของบุคลากร ต่อการถ่ายโอน “โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล” สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.” *Policy Brief* ๑๑, ฉ. ๑๕๓ (เมษายน ๒๕๖๖), ๑-๔, <https://www.hitap.net/download?fileid=186243&pid=186242>.

พนิดา ร้อยดวง. “ถอดบทเรียน COVID-19 เพื่อเตรียมการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินในระยะยาว.” บรรณาธิการโดย ภาคภูมิ ทิพคุณ และคณะ, *TSRI Policy Brief* ๑๑, ฉ. ๑๙/๒๕๖๕, ๑-๘, <http://prp.trf.or.th/wp-content/uploads/2023/04/TSRI-Pollicy-Brief-Year11-Vol.19.pdf>.

เอกสารการบรรยายและรายงานที่นำเสนอในการประชุม

สมพร อิศวิลานนท์. “การเชื่อมงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย.” การประชุมวิชาการ ด้านเศรษฐศาสตร์เกษตร เศรษฐศาสตร์ทรัพยากร เศรษฐศาสตร์อาหาร และธุรกิจเกษตร ครั้งที่ ๗ เรื่อง การขับเคลื่อน BCG ความท้าทายและบทบาทใหม่ของเศรษฐศาสตร์เกษตรไทย ณ โรงแรมฟูราม่า เชียงใหม่, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๓

อรุณรัตน์ ตั้งมั่นคงวรกุล และ ชะเอม พัทธินิ. “การสื่อสารนโยบายผ่านการเขียนบทสรุปเชิงนโยบาย.” การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การสื่อสารนโยบายผ่านการเขียนบทสรุปเชิงนโยบาย” ณ โรงแรมริชมอนด์, ๑๙-๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๒

เว็บไซต์

วุฒิสาร ตันไชย และคณะ. “ประเทศไทยในอนาคต : Future Thailand : มิติที่ ๓ สังคม ชนบท ท้องถิ่น.” บรรณาธิการโดย วิศิษฎ์ ชัชวาลทิพากร. KPI RESEARCH SNAP. ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕. <https://www.kpi-corner.com/content/9630/kpisnap66-05>.

อภิญา ตันทวีวงศ์. “ยกระดับงานวิจัยให้เป็นนโยบายทำได้ด้วย POLICY BRIEF.” คลังข้อมูลและความรู้ระบบสุขภาพ. ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕. <https://kb.hsri.or.th/dspace/bitstream/handle/11228/3193/r2r-Apinya.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.

สิ่งพิมพ์รัฐบาล

ประกาศรัฐสภา เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายใน และการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการ ในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๓. (๒๕๖๓, ๑๘ ธันวาคม) *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา*. เล่มที่ ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๙๖ ง.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. (๒๕๖๐, ๖ เมษายน) *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา*. เล่มที่ ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก.

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑. (๒๕๖๑, ๑๑ พฤศจิกายน) *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา*. เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๙๒ ก.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

การสนับสนุนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖^๑

๑. การสนับสนุนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๖ ของรัฐสภา ชั้นรับหลักการ จำนวน ๑๑ เรื่อง ดังนี้

๑.๑ รายงานวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๒ รายงานการวิเคราะห์ เรื่อง ภาวะเศรษฐกิจมหภาค แนวโน้มทางการคลังและ
ปัจจัยทางเศรษฐกิจการคลัง เพื่อประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๓ รายงานการวิเคราะห์ เรื่อง สถิติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึง ๒๕๖๖

๑.๔ รายงานการวิเคราะห์ เรื่อง งบประมาณรายจ่ายงบกลางของไทย : การจัดสรร
และการบริหารงบประมาณ

๑.๕ ข้อมูลเศรษฐกิจที่สำคัญ ปี ๒๕๖๔

๑.๖ รายงานการวิเคราะห์งบประมาณและความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ ปี ๒๕๖๒
ถึง ๒๕๖๕ : งบประมาณแยกตามจังหวัดและงบลงพื้นที่จังหวัดแยกตามกระทรวง

๑.๗ รายงานวิชาการ เรื่อง ความเหลื่อมล้ำของจังหวัดกับการจัดสรรงบประมาณ
ของไทย (ปี ๒๕๕๒ ถึง ๒๕๖๔) : เศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาคน

๑.๘ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบของหนี้สาธารณะต่อเศรษฐกิจไทย

๑.๙ การวิเคราะห์งบประมาณแผนงานบูรณาการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐
ถึง ๒๕๖๖

๑.๑๐ การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจืดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม
ของรัฐบาล และวิเคราะห์ผลการเพิ่มอัตราภาษีเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑๑ รายงานการวิเคราะห์ เรื่อง รายได้เงินนอกงบประมาณกับการสมทบงบประมาณ
รายจ่ายประจำปี

^๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา, รายงานสรุป
ผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา (กรุงเทพฯ:
สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา, ๒๕๖๕), ๑๒-๑๓.

๒. การสนับสนุนคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๔๖ เรื่อง ดังนี้

๒.๑ เอกสารวิชาการ เรื่อง การศึกษาการจัดสรรงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัดกรณีศึกษา : จังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ (กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี)

๒.๒ เอกสารวิชาการ เรื่อง การวิเคราะห์โอกาส และความท้าทาย : โครงการรถไฟความเร็วสูง ช่วงกรุงเทพมหานคร ถึงหนองคาย

๒.๓ เอกสารวิชาการ เรื่อง เงินค่าปรับจรรยาบรรณกับการเพิ่มศักยภาพการจัดการจรรยาบรรณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๔ เอกสารวิชาการ เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานและภาระงบประมาณโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

๒.๕ เอกสารวิชาการ เรื่อง กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

๒.๖ เอกสารวิชาการ เรื่อง สถิติงบประมาณของกระทรวงแยกตามจังหวัดและงบประมาณลงพื้นที่จังหวัดแยกตามกระทรวง ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึง ๒๕๖๕

๒.๗ เอกสารวิชาการ เรื่อง การศึกษาการจัดสรรงบประมาณด้านการป้องกันประเทศ

๒.๘ เอกสารวิชาการ เรื่อง ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่าย

๒.๙ เอกสารวิชาการ เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์งบประมาณสภาเด็กและเยาวชน

๒.๑๐ เอกสารวิชาการ เรื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนารายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๑๑ รายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายกระทรวง จำนวน ๓๖ เรื่อง (หน่วยรับงบประมาณ ๗๖๑ หน่วย และแผนงานบูรณาการ จำนวน ๑๑ แผน)

ภาคผนวก ข.

ตัวอย่าง Policy Brief ของหน่วยงาน/องค์กรที่เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการ

๑. KPI Research Snap เรื่อง ประเทศไทยในอนาคต : Future Thailand : มิติที่ ๓ สังคม ชนบท ท้องถิ่น^๒

KPI RESEARCH SNAP

อ่านงานวิจัยใน 4 หน้า

สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา
สถาบันพระปกเกล้า

05

2566

ประเทศไทยในอนาคต
FUTURE THAILAND
มิติ : สังคม ชนบท ท้องถิ่น

ANTICIPATE THE FUTURE
MAPPING TIMELINE
TIMING THE FUTURE MODEL DEVELOPMENT
CREATING ALTERNATIVES TRANSFORMING THE FUTURE
DEEPENING THE FUTURE

สถาบันพระปกเกล้า
สำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช.)
ปี ๒๕๖๖
2564

“งานวิจัยรางวัลการวิจัยแห่งชาติ ระดับดี
ประจำปีงบประมาณ 2566
จัดโดย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)”

ประเทศไทยในอนาคต Future Thailand : มิติที่ 2 สังคม ชนบท ท้องถิ่น
ศาสตราจารย์ดร.ตันไชย หวังหน้าโครงการวิจัย และคณะวิจัย
375 หน้า
สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า
2564
นายวิศิษฎ์ ชัชวาลทิพากร
เกษณี รนการศักดิ์

ชื่อเรื่อง
นักวิจัย
จำนวนหน้า
จัดพิมพ์โดย
ปีที่พิมพ์
ผู้สรุป
ผู้ออกแบบ

^๒ วุฒิสสาร ตันไชย และคณะ, “ประเทศไทยในอนาคต : Future Thailand : มิติที่ ๓ สังคม ชนบท ท้องถิ่น,” บรรณาธิการโดย วิศิษฎ์ ชัชวาลทิพากร, KPI RESEARCH SNAP, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕, <https://www.kpi-corner.com/content/9630/kpispnap66-05>.

KPI RESEARCH SNAP
+ + + + + + + + งานวิจัยใน 4 หน้า

**ประเทศไทย
ในอนาคต
Future
Thailand :**
มิติที่ 2 สังคม ชนบท ท้องถิ่น

งานวิจัยรางวัลการวิจัยแห่งชาติ ระดับดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จัดโดย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้มีประเด็นที่น่าสนใจคือ การคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นและเตรียมการในการรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในประเทศไทย ตลอดจนสามารถมุ่งเป้าสู่สังคมที่สมดุลและยั่งยืน (Sustainable and Balanced Society) โดยในงานวิจัยได้กล่าวถึงการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย ข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม และสามารถจัดทำแผนงาน แผนงบประมาณที่จะนำไปสู่ฉากทัศน์ที่พึงปรารถนา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพของสังคม ชนบท ท้องถิ่นในอดีตและปัจจุบัน
2. เพื่อจัดทำฉากทัศน์ของสังคม ชนบท ท้องถิ่นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และศึกษาถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากฉากทัศน์ดังกล่าว
3. เพื่อนำเสนอนโยบายที่เหมาะสมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การศึกษานี้มีการวิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อคุณภาพสังคม (Social Quality) ของสังคม ชนบท ท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย **ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคม (Socio-economic Security) ด้านความสมานฉันท์ทางสังคม (Social Cohesion) ด้านการรวมตัวกันทางสังคม (Social Inclusion) และด้านการสร้างพลังทางสังคม (Social Empowerment)**

ข้อมูลจากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณภาพสังคมได้นำมาใช้วิเคราะห์เพื่อจัดทำฉากทัศน์ และวางแผนสู่ออนาคต ในระยะ 5-20 ปี ข้างหน้า โดยใช้วิธีการในการรวบรวมข้อมูล 5 วิธี ได้แก่

1. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
2. การประเมินสภาวะชนบทอย่างเร่งด่วน (Rapid Rural Appraisal: RRA)
3. การทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
4. การรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติ
5. การสนทนากลุ่มและการประชุมเชิงปฏิบัติการ

นอกจากนี้มีการจัดทำฉากทัศน์และวางแผนเพื่อนำไปสู่ฉากทัศน์ที่พึงปรารถนาในอนาคตได้ใช้วิธีการศึกษาอนาคต (Foresight study) และขั้นวิเคราะห์สาเหตุเชิงลึกเพื่อวางแผนอนาคต

(Deep Casual Layered Analysis) โดยการวิเคราะห์ ข้อมูลจากทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อนำผลการ วิเคราะห์มาทำการคาดการณ์อนาคต (Content Analysis and Simulation)

ผลการศึกษา พบว่า นับตั้งแต่ทศวรรษ 2500 เป็นต้นมา สภาพบริบทของสังคมชนบทมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจ ปัญหาหนี้สินของ ประชาชนที่เพิ่มขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการผลิต การทำเกษตรในครัวเรือนน้อยลง การทำการเกษตรที่เน้น พืชทางเศรษฐกิจได้ทำลายสภาพแวดล้อมทำให้คนใน ชนบทไม่สามารถที่จะพึ่งพิงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้อย่างในอดีต แต่กลับไปพึ่งพิงปัจจัยการผลิตและปัจจัย การยังชีพจากภาคเมือง และมีการเปลี่ยนแปลงในด้าน วัฒนธรรม มีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมส่งผลให้โครงสร้าง ของสถาบันครอบครัวเปราะบางและอ่อนแอลง การศึกษานี้ ศึกษาปัจจัยภายในประเทศที่จะนำมาวิเคราะห์ผลกระทบ ต่อสังคม ชนบท ท้องถิ่น และปัจจัยภายนอกซึ่งประกอบ ด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศโลก การเปลี่ยนแปลง ทางเทคโนโลยี และการพลิกผันทางดิจิทัล และโลกาภิวัตน์

ผลการศึกษาข้างต้นนำมาสู่การสร้างฉากทัศน์สังคมชนบท ในอนาคต ซึ่งแบ่งเป็น 4 ฉากทัศน์ ได้แก่

1. ฉากทัศน์สังคมทุกข์ (Unhappy Society)
2. ฉากทัศน์สังคมปนสุขปนทุกข์ (Mixed Society)
3. ฉากทัศน์สังคมสมดุลและยั่งยืน (Sustainable and Balanced Society)
4. ฉากทัศน์สังคมอุดมสุข (Peaceful and Happy Society)

ในฉากทัศน์ทั้งสี่แบบนี้ ตัวแบบที่พึงปรารถนาที่มีความ เป็นไปได้และมีความเหมาะสมต่อสังคมชนบทไทย คือ สังคมชนบทแบบสมดุลและยั่งยืน (Sustainable and Balance Society) และเพื่อที่จะทำให้สังคมชนบท เป็นสังคมที่สมดุลและยั่งยืน ตามฉากทัศน์ที่ได้นำเสนอไว้ นั้น คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ควรนำมาพิจารณาเป็นหลักการ และกรอบแนวคิดในการพัฒนาประเทศ ดังนี้

กำหนดกรอบ ศึกษากการพัฒนา ประเทศในอนาคต

ตามฉากทัศน์สังคมชนบท ที่พึงปรารถนาเป็นอนาคตของสังคม ชนบทแบบสมดุลและยั่งยืน เป็นภาพสังคมที่มีความสอดคล้อง กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ขับเคลื่อน การพัฒนาประเทศ จากฐานล่าง

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศควรปรับ กระบวนการที่คนจากการขับเคลื่อนโดย กลไกของระบบราชการ มาเป็นการ ขับเคลื่อนจากระดับฐานล่างโดยพลัง ของชุมชน (Bottom-up) โดยภาครัฐ ควรลดบทบาทจากการเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งหมด มาเป็นผู้สนับสนุน และเอื้ออำนวยให้ภาคชุมชน

สร้างบริบททาง เศรษฐกิจ สังคม และ การเมืองให้เอื้อต่อ การขับเคลื่อนสู่สังคม ชนบทที่สมดุลและยั่งยืน ในการที่จะให้ขับเคลื่อน ให้สังคมชนบท

การปรับให้เอื้ออำนวยและไม่เป็น อุปสรรคต่อการสร้างชุมชนชนบทให้ เข้มแข็ง โดยในระดับนโยบายควรมี การปฏิรูประบบต่างๆ ดังนี้

1

ปฏิรูประบบราชการ จากการเน้นบทบาทที่ภาครัฐ เป็นกลไกกำหนดนโยบาย

เป็นหน่วยในการดำเนินงาน มาเป็น
ผู้มีบทบาทในการเอื้ออำนวยและสนับสนุน
ในการเสริมพลัง (Empowerment)
ให้ภาคพลเมือง และภาคชุมชนมีบทบาท
สำคัญในการดำเนินงาน

2

ปฏิรูป การกระจายอำนาจ

โดยกระจายทั้งอำนาจหน้าที่ งบประมาณ
ทรัพยากร ระบบการจัดเก็บภาษีและ
การคลังท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นมีศักยภาพ
เพียงพอต่อการพัฒนาพื้นที่ ปรับระบบ
การพัฒนาโดยยึดหลักเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง
(Area-Based)

3

การปฏิรูประบบสวัสดิการ และความมั่นคงในชีวิต ของคนไทย

ประเทศไทยควรมีระบบสวัสดิการ
และการประกันสังคมให้แก่คนไทยทุกคน
ตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิต โดยสามารถ
ดำเนินการด้วยแนวทาง
เชิงนโยบาย

4

การกำหนดนโยบาย ของรัฐบาลและพรรคการเมือง

ไม่ควรมีนโยบายประชานิยมในลักษณะให้
ประชาชนคอยรับผลประโยชน์แต่เพียงอย่างเดียว
หรือคอยพึ่งพาการช่วยเหลือจากรัฐเท่านั้น
ซึ่งจะส่งผลให้คนไทยเป็นพลเมืองที่เฉื่อยชา
และคอยแต่รับประโยชน์จากรัฐ
(Passive citizen)

โครงการวิจัย เรื่อง “ประเทศไทยในอนาคต Future Thailand : มิติที่ 2 สังคม ชนบท ท้องถิ่น” ทำให้เห็นถึง
วิธีการอันจะนำไปสู่สังคมชนบทแบบสมดุลและยั่งยืน (Sustainable and Balanced Society) ดังนั้น
จึงต้องมีการเสริมสร้างมาตรฐานชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน โดยมีการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ
จากฐานล่าง คือการขับเคลื่อนจากระดับฐานล่างด้วยพลังของชุมชน (Bottom-up) โดยสำคัญคือ
สิ่งเหล่านี้ล้วนต้องเกิดจากการปฏิรูปของรัฐในหลากหลายส่วน และต้องเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
มาบูรณาการ เพื่อขับเคลื่อนประเทศให้เป็นไปตาม ฉากทัศน์สังคมที่ทุกคนพึงปรารถนา

QR CODE
คลัง SNAP

QR CODE
อ่านหนังสือออนไลน์

QR CODE
สนิงหนังสือฉบับเต็ม
หรือ ติดต่อ 0-2141-9558

๒. Policy Brief เรื่อง การประเมินประสบการณ์ของบุคลากร ต่อการถ่ายโอน “โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล” สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^๓

Policy Brief

Volume 11
Issue 153 • APR 2023

**การประเมินประสบการณ์ของบุคลากร
ต่อการถ่ายโอน “โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล”
สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

Highlight

- บุคลากรไม่เพียงพอเป็นปัญหาสำคัญในมุมมองของเจ้าหน้าที่ รองลงมาคือทรัพยากรไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการสนับสนุนและแก้ไขโดยเร็ว
- บุคลากรให้ความเห็นในเชิงบวก ในเรื่องการให้บริการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และรู้สึกมีความสุขในการทำงาน
- เขตสุขภาพที่ผู้ตอบคิดเชิงบวกมากที่สุด ได้แก่ เขตสุขภาพที่ 2, 4 และ 9 ซึ่งสามารถเป็นแบบอย่างให้เขตสุขภาพอื่น ๆ ในขณะที่เขตสุขภาพที่ 5, 6 และ 7 ให้ข้อมูลเชิงบวกน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ จึงควรสนับสนุนเสริมพลังเพื่อให้การถ่ายโอนประสบความสำเร็จ
- ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 66 ต้องการให้หน่วยงานของตนเองสังกัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป เนื่องด้วยการบริหารจัดการภายในหน่วยงานดีขึ้น ค่าตอบแทนที่ได้เพิ่มขึ้น มีความสุขในการทำงาน ได้ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น รวมทั้งสามารถให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะหรือตั้งคำถามต่อการตัดสินใจของผู้ที่มีอำนาจมากกว่า ล้วนเป็นปัจจัยเชิงบวกให้หน่วยงานของตนอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

การสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรใน รพ.สต. ที่ถ่ายโอนแล้ว ในช่วงเดือนธันวาคม 2565 ถึงเดือนมกราคม 2566 พบว่า

มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 940 คน

เพศหญิง 617 คน คิดเป็นร้อยละ 66

อายุเฉลี่ย 44 ปี
อายุการทำงานเฉลี่ย 23 ปี

ร้อยละ 91 เคยทำงานใน รพ.สต. ปัจจุบันก่อนการถ่ายโอน

อาชีพ

นักวิชาการสาธารณสุข
ร้อยละ: **38**

พยาบาลวิชาชีพ
ร้อยละ: **32**

เจ้าพนักงานสาธารณสุข
ร้อยละ: **4**

อาชีพอื่น ๆ
ร้อยละ: **26**
เช่น เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข แพทย์แผนไทย เป็นต้น

ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 81 เป็นข้าราชการตั้งก่อนการถ่ายโอน ร้อยละ 5 เป็นข้าราชการภายหลังการถ่ายโอน ที่เหลือเป็นการจ้างงานรูปแบบอื่น เช่น ลูกจ้างชั่วคราว ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างทั่วไป เป็นต้น

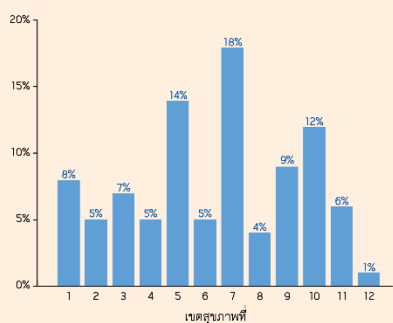
ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ • ปีที่ 11 ฉบับที่ 153 • เดือนเมษายน 2566

^๓ กฤษฎา เจริญรุ่งเรืองชัย และคณะ, “การประเมินประสบการณ์ของบุคลากร ต่อการถ่ายโอน “โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล” สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,” *Policy Brief* ๑๑, ฉ. ๑๕๓ (เมษายน ๒๕๖๖), ๑-๔, <https://www.hitap.net/download?fileid=186243&pid=186242>.

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งตามเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต

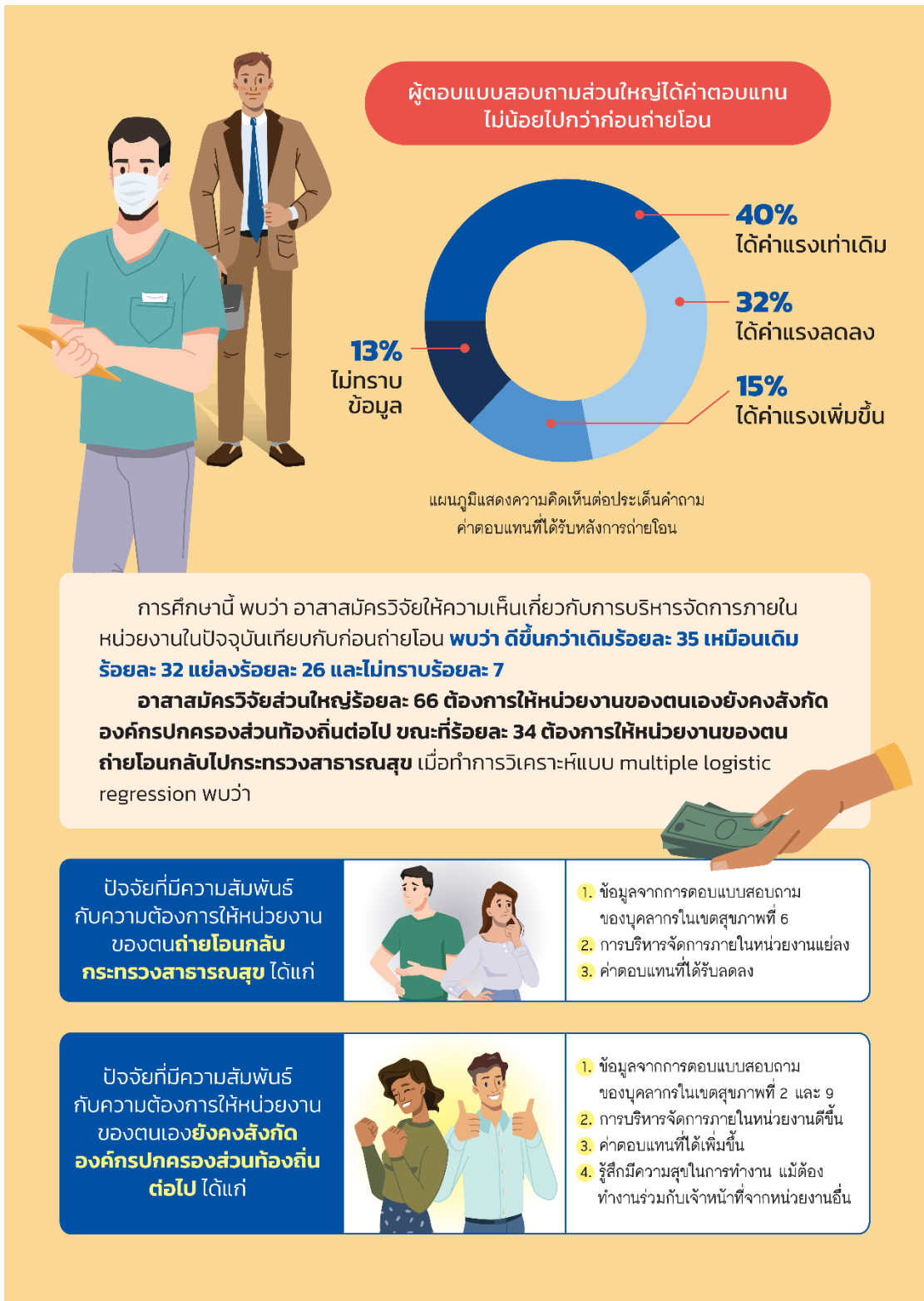
เขตสุขภาพที่มีผู้ตอบมากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่

- อันดับ 1** เขตสุขภาพที่ 7 จำนวน 174 คน
- อันดับ 2** เขตสุขภาพที่ 5 จำนวน 137 คน
- อันดับ 3** เขตสุขภาพที่ 10 จำนวน 119 คน

ผลแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามในภาพรวมระดับประเทศ

ข้อคำถาม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. เรามีกำลังคนเพียงพอที่จะรองรับปริมาณงานของหน่วยงาน	11%	17%	20%	27%	26%
2. เรามีทรัพยากรที่เพียงพอต่อการทำงานและให้บริการของเรา	8%	22%	27%	28%	15%
3. เราได้รับข้อมูลสำคัญในการทำงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ไม่แตกต่างจากอดีตก่อนการถ่ายโอนฯ	14%	29%	32%	14%	11%
4. การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในกระทรวงสาธารณสุขได้รับความร่วมมือกันเป็นอย่างดี	7%	32%	35%	17%	9%
5. เราสามารถให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะหรือตั้งคำถามต่อการตัดสินใจหรือการกระทำของผู้ที่มีอำนาจมากกว่า	11%	33%	36%	13%	8%
6. เรารู้สึกมีความสุขในการทำงาน แม้ต้องทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น ๆ	19%	42%	23%	9%	8%
7. การให้บริการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่	25%	48%	18%	6%	4%

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1

บุคลากรเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของบริการสาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและกระทรวงสาธารณสุขควรร่วมมือกันแก้ไขปัญหาสำคัญที่ผู้ให้บริการระบุในการสำรวจครั้งนี้ คือ การเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เพียงพอต่อปริมาณงาน สนับสนุนทรัพยากรให้เพียงพอกับการทำงาน และการให้บริการ

2

แม้ความแตกต่างระหว่างเขตบริการสุขภาพจะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ผู้บริหารระดับพื้นที่ทั้งในส่วนของกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงสาธารณสุขก็ควรร่วมมือกันแก้ไขปัญหาเฉพาะพื้นที่ และลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเขตบริการสุขภาพ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับประชาชนผู้รับบริการ

3

การสำรวจเช่นนี้เป็นประโยชน์เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการถ่ายโอนฯ จึงควรดำเนินการอีกอย่างต่อเนื่อง

เกี่ยวกับการศึกษา

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP) ได้รับมอบหมายจาก สำนักงานบริหารการวิจัยและนวัตกรรมสาธารณสุข (สวรส.) ให้ดำเนินโครงการวิจัยเพื่อจัดทำชุดข้อเสนอเชิงนโยบายขับเคลื่อนระบบสาธารณสุขใหม่ภายหลังการระบาดของโรคโควิด-19 และมีโครงการวิจัยย่อยการศึกษาความเพียงพอของทรัพยากรและงบประมาณของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการถ่ายโอนสู่ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ที่มีวัตถุประสงค์ย่อยเพื่อติดตามและประเมินผลจากผู้ใช้บริการใน รพ.สต. ที่ถ่ายโอนแล้ว ซึ่งดำเนินการศึกษาด้วยการสำรวจประสบการณ์ของผู้ให้บริการ โดยให้ผู้ใช้ร่วมวิจัยตอบแบบสอบถามด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Survey Sparrow® และเก็บข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม 2565 ถึงเดือนมกราคม 2566 อย่างไรก็ตาม ผลการเก็บข้อมูลข้างต้นมีความคิดเห็นส่วนใหญ่มาจากบุคลากรใน รพ.สต. ที่ถ่ายโอนไปแล้วในระยะเวลาเพียง 3 เดือน การติดตามและประเมินผลในอนาคตจึงอาจเห็นแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไปได้

สแกน QR code เพื่อติดตามงานวิจัย

เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการศึกษาความเพียงพอของทรัพยากรและงบประมาณของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการถ่ายโอนสู่ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และโครงการกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลอย่างรวดเร็วเพื่อตอบคำถามเชิงนโยบายสาธารณสุข เพื่อสนับสนุนการพัฒนากระบวนการสาธารณสุขไทย และการกระจายอำนาจด้านสุขภาพสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดย นพ.กฤษฏา เจริญรุ่งเรืองชัย, ชนิตา เอกอัศวรุ่งโรจน์, ชญาพัช ราชชาติ, เมอร์ลินัญ ประทุมสุวรรณ, ธนายุต เกรณิโสภณ, ณชวิศ กิตติบวรดิฐ และดร. นพ.ยศ ตีระวัฒนานนท์

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานบริหารการวิจัยและนวัตกรรมสาธารณสุข (สวรส.) และสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวส.)

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคุณอนุกรรมการบริหารจัดการถ่ายโอนภารกิจสถาบันอนามัยเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา มอรัตนราชินี และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตำบลวิภาคารและติดตามประเมินผล และชมรมโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (ประเทศไทย)

ผู้เขียน

นพ.กฤษฏา
เจริญรุ่งเรืองชัย

ชนิตา
เอกอัศวรุ่งโรจน์

ชญาพัช
ราชชาติ

เมอร์ลินัญ
ประทุมสุวรรณ

ธนายุต
เกรณิโสภณ

ณชวิศ
กิตติบวรดิฐ

ดร. นพ.ยศ
ตีระวัฒนานนท์

HITAP เป็นองค์กรวิจัยภายใต้สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ศึกษาผลกระทบที่จับกและลดจากการใช้เทคโนโลยี หรือนโยบายด้านสุขภาพเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจด้านนโยบายของภาครัฐ เช่น คณะอนุกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นต้น รวมถึงทำการประเมินเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ ในองค์กรภาครัฐ

งานนี้ได้รับอนุญาตภายใต้
สิทธิ์ที่คุ้มครองมอเอสี่ แอสคริปท์
ไม่ใช่เพื่อการค้า ไม่ดัดแปลง

หน่วยงานที่สนใจรับ Policy brief ฉบับพิมพ์
สมัครได้ที่ comm@hitap.net โดยระบุชื่อ-ที่อยู่ เพื่อจัดส่ง

ท่านที่สนใจรับ Policy brief ฉบับ PDF
สมัครได้ที่ comm@hitap.net โดยระบุชื่อ-อีเมล เพื่อจัดส่ง
หรือดาวน์โหลด Policy brief ฉบับอื่น ๆ ได้ที่
<https://www.hitap.net/resources/downloads>

ติดต่อ:

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP)

อาคาร 6 ชั้น 6 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์: 0-2590-4549, 0-2590-4374-5

โทรสาร: 0-2590-4369

อีเมล: comm@hitap.net

เว็บไซต์: www.hitap.net

HITAPTHAILAND

HITAP_THAI

HITAP THAI

HITAPNET

Health Innovation and Technology Assessment Program

๓. บทสรุปเชิงนโยบาย เรื่อง ถอดบทเรียน COVID-19 เพื่อเตรียมการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินในระยะยาว^๔

^๔ พนิดา ร้อยดวง, “ถอดบทเรียน COVID-19 เพื่อเตรียมการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินในระยะยาว,” บรรณาธิการโดย ภาคภูมิ ทิพคุณ และคณะ, *TSRI Policy Brief* ๑๑, ฉ. ๑๙/๒๕๖๕, ๑-๘, <http://prp.trf.or.th/wp-content/uploads/2023/04/TSRI-Policy-Brief-Year11-Vol.19.pdf>.

ถอดบทเรียน COVID-19

เพื่อเตรียมการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินในระยะยาว

ประเด็นสำคัญ

การระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนสุขภาพของประชากรโลก อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตของประชาชน และก่อให้เกิดวิกฤติในระบบสุขภาพ ดังนั้น ประเทศไทย จึงจำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้าง ระบบ อุปกรณ์ และกำลังคน ในการควบคุมและจัดการโรคระบาดให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการศึกษาวิจัยแบบมุ่งเป้า เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดต่อระบบสาธารณสุขและเศรษฐกิจของประเทศ

แนวทางการจัดสรรทุน ววน. เพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน คือ

- 1) ควรปรับแนวทางการดำเนินงานและต้องสร้างทุนความรู้ และทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพเพียงพอในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินในอนาคต โดยพัฒนาปรับปรุงระบบ การสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมของ ววน. อย่าง ต่อเนื่อง เพื่อยกระดับทุนความรู้และทรัพยากรบุคคลให้ พร้อมกับการรับมือกับภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
- 2) สร้างกลไกอัตโนมัติเพื่อให้มั่นใจว่าเมื่อเกิดสถานการณ์ วิกฤติ ผู้มีอำนาจตัดสินใจจะสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และ เทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการรับมือกับวิกฤติที่เกิดขึ้น

แนวทางการสร้างกลไกการรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินในระยะยาว ของประเทศไทย คือ

- 1) จัดตั้งกลไกการจัดการภัยพิบัติในรูปแบบของกลไกอัตโนมัติที่สามารถนำมาใช้งานได้อย่างทันที โดยให้อำนาจแก่ ผู้นำหน่วยงานที่มีองค์ความรู้และข้อมูลในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาเร่งด่วน ให้สามารถดำเนินการตามความจำเป็นและมีอำนาจในการสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) จัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการกลางระดับชาติเพื่อรับมือกับโรคระบาด” หรือ “องค์กรเฝ้าระวังและศึกษาข้อมูลภัยพิบัติด้านต่าง ๆ ” จำแนกตามความเชี่ยวชาญของประเภท ภัยพิบัติ เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานเฝ้าระวังของประเทศ และมีมาตรการระบุอำนาจและบทบาทที่ชัดเจนในการ รับผิดชอบภัยพิบัติในระดับต่าง ๆ
- 3) ออกแบบโครงสร้างคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ใน สถานการณ์ฉุกเฉิน (The Scientific Advisory Group for Emergencies) เพื่อทำหน้าที่ในการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายบนพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์อย่าง รอบด้านและเป็นกลางในสภาวะฉุกเฉิน

* Policy Brief ฉบับนี้ สรุปและเรียบเรียงจากรายงานการวิจัยเรื่อง “การประเมินผลเพื่อถอดบทเรียนการดำเนินการและจัดสรรงบประมาณของกองทุนส่งเสริม การวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) เพื่อรับมือกับการระบาดของโรค COVID-19 ในประเทศไทย” ดร. วิโรจน์ ณ ระนอง (2565) ซึ่งได้รับ ทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

ผู้สรุปและเรียบเรียง

ดร.พนิดา ร้อยดวง

กองบรรณาธิการ

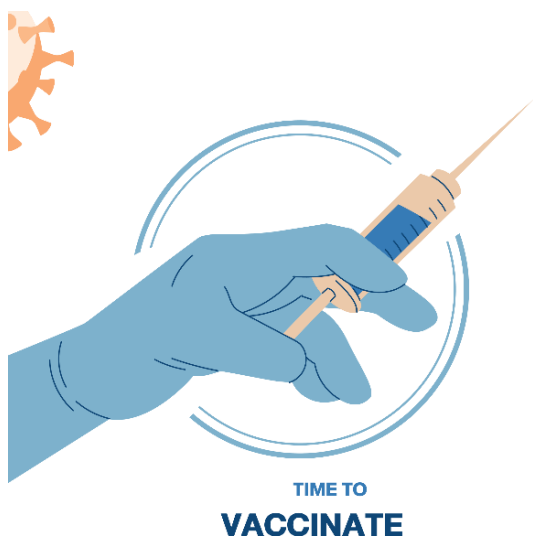
รศ.ดร.ภาคภูมิ ทิพคุณ
น.ส.นพธาดา คำชื่นวงศ์
น.ส.เยาว์วิลยา อ่อนโพธิ์ทอง
นายภักดิ์วัฒน์ ภูริพงษ์ธนวัต

จัดทำโดย

- โครงการยกระดับกลไกการเชื่อมโยงงานวิจัยและนวัตกรรมกับฝ่ายนิติบัญญัติ (The Policy-Research Platform : PRP)
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

สถานที่ติดต่อ

โครงการยกระดับกลไกการเชื่อมโยงงานวิจัยและนวัตกรรมกับฝ่ายนิติบัญญัติ
วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์) เลขที่ 2 แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 • โทรศัพท์ 0-2613-2840 • โทรสาร 0-2623-5250

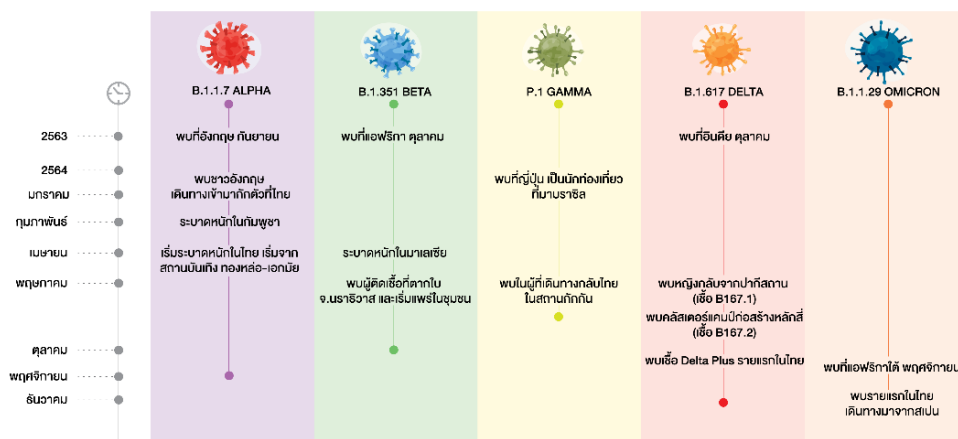
ที่มาและความสำคัญ

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หลายระลอกตั้งแต่ปี 2563 - 2564 ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมไปทั่วโลก ทุกภาคส่วนในประเทศไทยทั้งรัฐบาล เอกชน ประชาชน บุคลากรทางการแพทย์และด้านอื่น ๆ นักวิชาการและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย รวมถึงกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ได้ปรับตัวและปรับบทบาทเพื่อสนับสนุนการวิจัยที่จะช่วยประเทศรับมือกับ

การระบาดของ COVID-19 โดยในปี 2563 เป็นต้นมา สำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สอวช.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ได้ปรับปรุงระบบการให้ทุนสนับสนุนการวิจัยเป็นกรณีพิเศษเพื่อรับมือกับ COVID-19 อาทิ การวิจัย ด้านการพัฒนาอุปกรณ์ทางการแพทย์ เวชภัณฑ์ ระบบการติดตามการระบาด การให้ความรู้แก่ประชาชน ตลอดจนการจัดทำมาตรการทางการแพทย์ สาธารณสุข และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม

ในการนี้ เพื่อประเมินผลกระทบและถอดบทเรียนการรับมือกับโรคระบาดหรือสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดจากการแพร่ระบาดระลอกใหม่หรืออุบัติซ้ำที่อาจเกิดในอนาคตของไทย รวมถึงศึกษาแนวทางการปรับตัวของกองทุน ววน. ให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โครงการวิจัยเรื่อง “การประเมินผลเพื่อถอดบทเรียนการดำเนินการและจัดสรรงบประมาณของกองทุนส่งเสริมการวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) เพื่อรับมือกับการระบาดของโรค COVID-19 ในประเทศไทย” จึงดำเนินการโดยศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลทุติยภูมิทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview & Focus group) ผู้มีส่วนได้เสียในระบบ ววน. เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และครอบคลุม โดยมีรายละเอียดสำคัญดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 Timeline การระบาดของ COVID-19 สายพันธุ์หลัก ตั้งแต่ปี 2563 - 2564

มาตรการรับมือกับ COVID-19 ของรัฐบาลไทย

1.1 ด้านการแพทย์และสาธารณสุข

มาตรการควบคุมและรักษา COVID-19 ของไทยอาศัยพื้นฐานและกลไกของระบบรักษาพยาบาลและระบบสาธารณสุขที่พัฒนาขึ้นอย่างมากในช่วงกว่า 50 ปีที่ผ่านมา รวมทั้งกลไกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่เป็นกำลังสำคัญในชนบท โดยในระยะแรกของการระบาดของ COVID-19 ประเทศไทยพยายามขยายศักยภาพการตรวจเชื้อ และระบบติดตามสืบสวนโรคตลอดจนการกักตัว ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวช่วยควบคุมการระบาดของ COVID-19 ได้เป็นอย่างดีในระยะแรก อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการระบาดระลอกใหม่ในระยะต่อมาพบว่า การดำเนินการตามมาตรการข้างต้นได้ผลน้อยลง ดังนั้น ภาครัฐจึงได้ปรับเปลี่ยนมาตรการควบคุมและรักษาโรคจากการรับกาตรวจดูแลและรักษาจากภาครัฐ เป็นให้ประชาชนตรวจเชื้อเองด้วย ATK และให้การรักษารูปแบบผู้ป่วยนอก รวมถึงการรับยาที่ร้านขายยา

สำหรับการฉีดวัคซีนป้องกัน COVID-19 ของประเทศไทย พบว่า เริ่มขึ้นเมื่อต้นปี 2564 และประสบปัญหาความไม่เพียงพอของวัคซีนเกือบตลอดทั้งปี อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลประวัติการรับวัคซีน พบว่า ในระยะแรกประชากรไทยทุกกลุ่ม ทั่วประเทศมีอัตราการฉีดวัคซีนสูงมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งเข็มที่ 1 และ 2 เนื่องจากภาครัฐณรงค์ให้ฉีดวัคซีน กระจายวัคซีนไปยังสถานบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข พร้อมทั้งให้บริการฉีดวัคซีนโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เพื่อให้เกิดการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ (Herd immunity) แต่ปัจจุบันความต้องการฉีดวัคซีนลดลงอย่างมาก โดยเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2565 พบว่า ประชากรไทยฉีดเข็มกระตุ้น (เข็มที่ 3) เพียงร้อยละ 46.5

ยาต้านไวรัส COVID-19 หลักที่ใช้ในประเทศไทย คือ ฟาวิพิราเวีย ซึ่งเป็นยาที่มีต้นทุนสูงกว่ายาต้านไวรัสชนิดอื่น อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่เกิดการขาดแคลนฟาวิพิราเวีย สถานพยาบาลและประชาชนได้ใช้ฟ้าทะลายโจรในการรักษาผู้ป่วยที่มีอาการติดเชื้อ COVID-19 ที่ไม่รุนแรง

ภาพที่ 2 ข้อมูลการฉีดวัคซีน COVID-19 ของไทย ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2565

สรุปผลการให้บริการฉีดวัคซีนโควิด-19 ประจำสัปดาห์ที่ 43 (ข้อมูล ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2565 เวลา 16.00 น.)					
จำนวนผู้ได้รับวัคซีน	เพิ่มขึ้นสัปดาห์นี้		ตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564		จำนวนตามบริษัทผู้ผลิต
	เพิ่มขึ้น ⁺	รายใหม่ [*]	สะสม	สะสม	
จำนวนประชาชนและผู้ให้บริการ	เข็มที่ 1	7,380 ^{รายใหม่*}	55,643 ^{เพิ่มขึ้น+}	143,624,996 ^{สะสม}	
	Sinovac	3		22,927,001	AstraZeneca 48,702,683 ^{ไลดา}
	AstraZeneca	392		14,098,394	Sinopharm 14,873,031 ^{ไลดา}
	Sinopharm	200		7587458	Pfizer 46,214,416 ^{ไลดา}
	Pfizer	6,166		11,918,449	Modena 7,299,638 ^{ไลดา}
	Modena	586		83,228	
	เข็มที่ 2	15,697 ^{รายใหม่*}		53,902,414 ^{สะสม}	
	Sinovac	8		3,608,227	
	AstraZeneca	587		28,681,542	
	Sinopharm	216		7,285,573	
	Pfizer	14,393		13,364,609	
	Modena	493		962,463	
	เข็มที่ 3	32,566 ^{รายใหม่*}		32,358,994 ^{สะสม}	
	Sinovac	0		0	
AstraZeneca	823		5,922,747		
Sinopharm	0		0		
Pfizer	25,374		20,931,358		
Modena	6,369		5,504,889		
จำนวนผู้ที่ได้รับ	1 เข็ม	57,363,588 ^{รายใหม่*}	2 เข็ม	53,902,414 ^{สะสม}	3 เข็ม ขึ้นไป 32,358,994 ^{รายใหม่*}
ร้อยละ ผู้ได้รับวัคซีน		82.5		77.5	46.5

หมายเหตุ : รายงานการฉีดวัคซีนโควิด-19 ในฐานข้อมูล MOPH IC เพิ่มขึ้น 55,643 ราย แยกเป็นการฉีดวัคซีนวันนี้ ณ เวลา 16.00 น. จำนวน 0 ราย และรายงานย้อนหลังจากหน่วยบริการในสัปดาห์ จำนวน 55,643 คน ทั้งนี้ได้รับฐานประชากร ปี 2565 ตามมติการประชุม ศบค. เป็นจำนวน 69,556,204 คน

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข

1.2 ด้านเศรษฐกิจ

รัฐบาลดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจและการเงินมากมาย เพื่อช่วยเหลือและเยียวยาทุกภาคส่วน ตลอดจนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของ COVID-19 ดังนี้

1) มาตรการทางการเงิน อาทิ มาตรการปรับโครงสร้างหนี้ และมาตรการ Soft Loan เพื่ออัดฉีดสภาพคล่องให้กับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2) มาตรการทางการคลัง โดยการใช้เงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน COVID-19 (พ.ร.ก. กู้เงิน COVID-19) จำนวน 2 ฉบับ วงเงินรวม 1.5 ล้านล้านบาท อาทิ (1) มาตรการบรรเทาภาระของซีพี/ ลดค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุข โภชนาการ และการบรรเทาค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา (2) มาตรการให้เงินอุดหนุนแบบให้เปล่าแก่ประชาชนผ่านโครงการต่าง ๆ ของรัฐ เช่น โครงการเราชนะ โครงการเราไม่ทิ้งกัน โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มาตรการเยียวยาประกันสังคมนายจ้างและผู้ประกันตนตามมาตรา 33 มาตรา 39 และมาตรา 40 (3) มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการจ่าร่วม (Copay) เช่น โครงการคนละครึ่ง โครงการยิ่งใช้ยิ่งได้ และโครงการเราเที่ยวด้วยกัน (4) มาตรการสนับสนุนการจ้างงานเพื่อลดต้นทุนของภาคธุรกิจและแรงงาน เช่น มาตรการลดเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมของนายจ้างและลูกจ้าง และ (5) มาตรการภาษี เช่น มาตรการลดหย่อนภาษีและขยายเวลาชำระภาษี มาตรการเร่งคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ประกอบการภายในประเทศ รวมถึง การยกเลิกรายการนำเข้าและภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์

3) มาตรการอื่น ๆ อาทิ มาตรการหยุดยาวหรือมาตรการเพิ่มวันหยุดเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในประเทศ มาตรการเปิดประเทศหรือพื้นที่พิเศษเพื่อรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ มาตรการเร่งฉีดวัคซีนในในพื้นที่ (Sandbox และ Test & Go) และมาตรการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการขายสินค้าภายใต้ความปกติใหม่ (New normal)

อย่างไรก็ดี แม้การดำเนินมาตรการต่าง ๆ จะใช้เงินจำนวนมาก แต่ประเทศไทยยังสามารถรักษาเสถียรภาพ ทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ จากการประเมินผลการใช้จ่ายเงินกู้ 1 ล้านล้านบาท พบว่า เงินกู้ช่วยลดการหดตัวของ GDP ของ ปี 2563 ถึงร้อยละ 2 โดย GDP ปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ 6.2 ซึ่งดีกว่าที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) คาดว่า เศรษฐกิจไทยจะหดตัวประมาณร้อยละ 8 อีกทั้งช่วยสนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจไทยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ GDP ปี 2564 ของประเทศไทยเติบโตในแดนบวกเป็นครั้งแรกหลังจากเกิดการระบาดของ COVID-19 โดยเติบโตถึงร้อยละ 1.5 และคาดว่าจะฟื้นปีงบประมาณ 2565 GDP จะเติบโตที่ร้อยละ 3.5 นอกจากนี้ โครงการภายใต้ พ.ร.ก. กู้เงิน COVID-19 ได้ช่วยเพิ่มทักษะความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) ให้ดีขึ้น และส่งเสริมการเป็นสังคมไร้เงินสด

(Cashless Society) โดย ACI Worldwide และ CEBR ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านระบบชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์และการวิจัยเศรษฐศาสตร์ และธุรกิจระดับสากลได้จัดให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 3 ของโลก เรื่อง E-Payment Transaction (สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ, 2565)

1.3 ด้านอภิบาลระบบ (Governance)

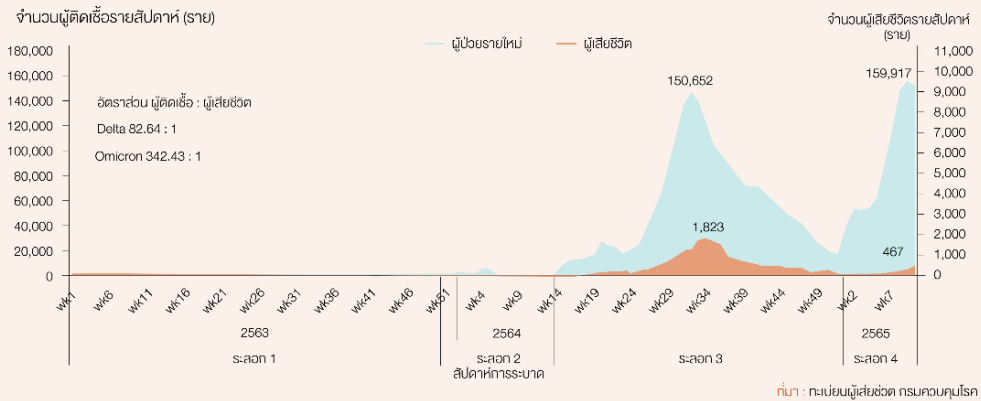
ในภาวะปกติระบบราชการไทยยังคงมีปัญหาคอขวดและประสิทธิภาพการทำงาน และเมื่อประสบกับสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 จึงทำให้ปัญหาดังกล่าวทวีความรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงาน/ ปฏิบัติงานที่ล่าช้า และเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ ขาดนวัตกรรม ขาดข้อมูลที่แม่นยำและทันสมัย ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการระบาดวิทยา และขาดการประสานความร่วมมือระหว่างกระทรวง/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การดำเนินการส่วนใหญ่ของภาครัฐเป็นการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางและภูมิภาคสูง ขาดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน อีกทั้งหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคไม่ค่อยให้ความร่วมมือสนับสนุนบทบาทของภาคสังคมเท่าที่ควร

จากการศึกษาเปรียบเทียบของต่างประเทศ พบว่า สิ่งสำคัญที่จะทำให้รัฐประสบความสำเร็จในการรับมือกับโรคระบาด คือ สมรรถภาพในการทำงานอย่างฉับไว มีวิสัยทัศน์ มีการประสานงานที่ดี ปฏิบัติงานโดยอ้างอิงจากความรู้และข้อมูล การสื่อสารที่ชัดเจน ไม่คอร์รัปชันหรืออิงกับระบบอุปถัมภ์ อีกทั้งพลเมืองยินดีให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ในช่วงวิกฤติแม้มาตรการอาจจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน

1.4 ด้านผลกระทบต่อประชาชน

การระบาดของ COVID-19 ตลอดช่วงปี 2563 - 2565 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงเพิ่มขึ้นในช่วงสองปีครึ่งที่ผ่านมา และทำให้มีจำนวนผู้เสียชีวิตเพิ่มสูงขึ้นทุกปีอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งการเสียชีวิตส่วนใหญ่เกิดจากไม่สามารถเข้าถึงการตรวจหรือรักษาในสถานพยาบาล การใช้ห้อง ICU และการฆ่าตัวตายจากความเครียดและปัญหาเศรษฐกิจ นอกจากนี้ เมื่อศึกษาและประเมินกลุ่มคนจน กลุ่มคนชายขอบ และกลุ่มคนเปราะบาง ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ต้องทำงานในสภาวะความเสี่ยงและไม่สามารถหลีกเลี่ยงหนีความแออัด พบว่า เป็นกลุ่มคนที่มีสภาพบ้านและไม่มีโอกาสที่จะได้รับผลกระทบรุนแรงมากกว่ากลุ่มอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบจากมาตรการ “ล็อกดาวน์” หรือ “กึ่งล็อกดาวน์” ซึ่งทำให้ขาดรายได้อย่างเฉียบพลัน นอกจากนี้ กลุ่มคนเปราะบางจำนวนมากติดเชื่อและประสบปัญหาตั้งแต่การเข้าถึงการตรวจเชื้อ อีกทั้งเมื่อมีอาการหนักไม่สามารถเข้ารับการรักษาที่สถานพยาบาล และประสบปัญหาการเข้าถึงวัคซีนหรือได้รับวัคซีนล่าช้ากว่ากลุ่มอื่น

ภาพที่ 3 สถานการณ์การติดเชื้อ COVID-19 ของไทย (2563 - 12 มีนาคม 2565)

ที่มา : แผนและมาตรการการบริหารจัดการสถานการณ์โรคโควิด 19 สู่วิถีประจำถิ่น (Endemic Approach to COVID-19). เมษายน 2565.

2 การรับมือกับ COVID-19 ผ่านการสนับสนุนทุนวิจัยของระบบ ววน.

2.1 การสนับสนุนทุนวิจัยเกี่ยวกับ COVID-19

1) ระบบ ววน.

ปี 2563 - 2564 ระบบ ววน. ได้สนับสนุนโครงการวิจัยพัฒนาและนวัตกรรมเกี่ยวกับ COVID-19 กว่า 170 โครงการ ทั้งด้านการแพทย์/สาธารณสุข เศรษฐกิจและสังคม และรัฐศาสตร์ โดยมีโครงการที่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ การผลิตน้ำยาตรวจ RT-PCR รถเก็บตัวอย่างและรถวิเคราะห์เคลื่อนที่เพื่อใช้ในการตรวจเชิงรุกในชุมชน และชุดตรวจเชื้อโดยวิธี RT-LAMP และ CRISPR อย่างไรก็ดี ชุดตรวจดังกล่าวไม่ได้รับความนิยมมากนักในประเทศไทย เนื่องจากไม่สามารถวิเคราะห์ผลได้ชัดเจนเทียบเท่า RT-PCR หรือ ATK

ระบบ ววน. มีแนวโน้มรวมศูนย์มากขึ้นซึ่งคาดว่าจะช่วยลดความซ้ำซ้อนในการสนับสนุนวิจัย และสามารถสนับสนุนงานวิจัยโครงการใหญ่ ๆ ที่สำคัญ และทุนวิจัยให้มหาวิทยาลัยขนาดเล็กในภูมิภาคได้มากขึ้น นอกจากนี้ การรักษาความหลากหลายของงานวิจัยและความสมดุลของระบบวิจัยยังมีความสำคัญ เนื่องจากจะสร้างผลลัพธ์ที่สนับสนุน/ส่งเสริมกันได้อย่างรอบด้านมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาของระบบ ววน. ปัจจุบัน คือ การสนับสนุนทุนวิจัยที่ผูกกับระบบปีงบประมาณของราชการค่อนข้างมาก โดยหลายหน่วยงานด้านการให้ทุน

(Program Management Unit : PMU) มุ่งเน้นสนับสนุนโครงการระยะเวลา 1 ปีตามปีงบประมาณ ซึ่งสร้างปัญหาให้งานวิจัยที่จำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องมากกว่า 1 ปี อีกทั้งกำหนดอัตราค่าตอบแทนการสนับสนุนทุนวิจัยโดยใช้ระบบที่ออกแบบสำหรับราชการเป็นหลัก และการผูกค่าตอบแทนกับระเบียบราชการ ซึ่งไม่เอื้อ/ไม่จูงใจ/ไม่เพียงพอกับภาคเอกชนในการสนับสนุนการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งยังสร้างปัญหาในการสรรหา/รักษานักวิจัย/ผู้ช่วยวิจัยที่มีคุณภาพและศักยภาพสูงให้ทำงานกับมหาวิทยาลัยรัฐต่อไป

2) รัฐบาลไทย

รัฐบาลไทยได้จัดสรรงบประมาณและเงินกู้รวมหลายพันล้านบาทเพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวัคซีน COVID-19 ตลอดสองปีที่ผ่านมา แต่การดำเนินการผลิตวัคซีนที่มีประสิทธิภาพสูงตามความต้องการของคนไทยและ/หรือเพื่อแข่งขันกับตลาดโลกยังไม่ประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตามไปโอโซนของประเทศไทยประสบความสำเร็จในการรับถ่ายทอดเทคโนโลยีในการผลิตวัคซีนของ AstraZeneca (AZ) และเป็นแหล่งผลิตวัคซีน AZ (เป็น OEM) จำหน่ายในประเทศไทยและอีกหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่คาดว่าจะการผลิตดังกล่าวจะหยุดดำเนินการเนื่องจากปัจจุบันความ

นิยมวัคซีน AZ ลดลงไปอย่างมากทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ การดำเนินการของบริษัทฯ แสดงถึงความเสี่ยงที่สูงมากในการลงทุน วิจัยพัฒนาและผลิตวัคซีนเอง โดยวัคซีนส่วนใหญ่ (ประมาณ 200 ตัว ที่ผ่านการพัฒนามาถึงขั้นการทดลองในคน) มีเพียงไม่กี่ชนิด ที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงเพียงพอในการแข่งขันกับวัคซีนที่เป็นผู้นำในตลาดโลกได้

2.2 แผนการรับมือภาวะวิกฤติฉุกเฉินของไทย

ประเทศไทยไม่ได้ขาดแผนการรับมือภาวะวิกฤติฉุกเฉินและระบบการรับมือกับการระบาดของ COVID-19

โดยมีแผนการรับมือภาวะวิกฤติฉุกเฉิน เช่น แผนยุทธศาสตร์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2560 - 2564 ซึ่งบริหารจัดการโดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย และแผนปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อหรือโรคระบาด ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ซึ่งบริหารจัดการโดยกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งแผนการรับมือภาวะวิกฤติฉุกเฉินดังกล่าวมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมว่าแต่ละหน่วยงานต้องดำเนินกิจกรรมใด

อย่างไรก็ตาม ลักษณะของแผนการรับมือภาวะวิกฤติฉุกเฉินต่าง ๆ ของประเทศไทยในปัจจุบันมุ่งเน้นการสร้างภาคี ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการ ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าไม่เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่ต้องการความเร่งด่วนและต้องการอำนาจตัดสินใจข้ามหน่วยงาน ทำให้เมื่อเกิดวิกฤติฉุกเฉินอำนาจการตัดสินใจจึงต้องไปรวมอยู่ที่ผู้นำประเทศ และทำให้เกิดลำดับขั้นในการสั่งการซับซ้อนกว่าเดิมที่ปัญหาอยู่ในการดูแลในระดับหน่วยงาน

จากการสังเคราะห์ผลการศึกษาดังกล่าว พบว่า กลไกการรับมือภาวะวิกฤติฉุกเฉินของไทยควรมีคุณสมบัติ 3 ประการ คือ (1) มีกลไกที่ช่วยให้องค์ความรู้และเทคโนโลยีที่จำเป็นมีความพร้อมใช้ (2) มีกลไกที่ทำให้ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและสามารถมองปัญหาจากภาพรวม และสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจเมื่อเกิดวิกฤติเร่งด่วน และ (3) กลไกที่ทำให้ภาคส่วนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบบทบาทและแนวทางการปฏิบัติการกิจในภาวะวิกฤติระดับต่าง ๆ ดังนั้น การสร้างกลไกข้างต้นให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีซึ่งระบบววน จำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงระบบการวิจัยและนวัตกรรม อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างและยกระดับทุนความรู้ และทรัพยากรบุคคลให้พร้อมกับการรับมือภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดสรรทุน ววน. เพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

หน่วยงาน ววน. ควรปรับแนวทางการดำเนินงานและต้องสร้างทุนความรู้และทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพเพียงพอในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินในอนาคต โดยพัฒนาปรับปรุงระบบการสนับสนุน การทำวิจัยและนวัตกรรมของ ววน. อย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับทุนความรู้และทรัพยากรบุคคลให้พร้อมกับการรับมือกับภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งจำเป็นต้องสร้างกลไกอัตโนมัติเพื่อให้มั่นใจว่าเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ผู้มีอำนาจตัดสินใจจะสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการรับมือกับวิกฤติที่เกิดขึ้น ดังนี้

- สร้างความหลากหลายของงานวิจัย โดยไม่กำหนดกรอบการวิจัยที่แคบเกินไป ตลอดจนเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนระบุโจทย์วิจัยได้อิสระมากขึ้น เพื่อดึงดูดภาคเอกชนให้เข้ามาในระบบ ววน. และเพื่อให้ระบบ ววน. ตอบโจทย์ภาคเอกชนได้มากขึ้น โดยปล่อยเสรีในการออกแบบการบริหารและผลิตงานวิจัยควบคู่กับการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการตรวจสอบบัญชี เป็นหลัก เพื่อสร้างความโปร่งใสในการตรวจสอบบัญชี
- ควรจัดให้มีคณะทำงานติดตามสถานการณ์โรคระบาด โดยสอดส่องสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศ อย่างสม่ำเสมอ และทำเป็นฉากทัศน์ (Scenario) เพื่อให้ประเทศไทยเตรียมการรับมือกับวิกฤติได้อย่างรวดเร็ว
- ควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อเป็นเจ้าข้อมูลกลางและผลักดันให้เกิดการบูรณาการข้อมูลรวมกัน รวมถึงพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่ค้นหาง่ายและครอบคลุมงานวิจัยทั้งระบบ โดยออกแบบ Stock of Knowledge เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์วิกฤติ
- พัฒนาคุณภาพกำลังคนและโครงสร้างพื้นฐานในระบบการวิจัย โดยสร้างทักษะใหม่ที่จำเป็นต่อการทำงาน (Upskill) และการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะที่มีให้ดีกว่าเดิม (Reskill) ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม
- สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องมือและ Platform ใหม่ ที่มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมี เพื่อนำไปสู่การยกระดับความพร้อมของเทคโนโลยี (Technology Readiness Level: TRL) ให้อยู่ในระดับที่สามารถจับคู่กับภาคเอกชนได้

- รัฐบาลควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงฐานข้อมูลอื่นนอกเหนือจาก Scopus ให้แก่มหาวิทยาลัย ทั่วประเทศให้สามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม เพื่อประโยชน์สูงสุดในการศึกษาวิจัย

2. การสร้างกลไกการรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินในระยะยาว

- รัฐบาลควรจัดตั้งกลไกการจัดการภัยพิบัติในรูปแบบของกลไกอัตโนมัติที่สามารถนำมาใช้งานได้อย่างทันทีทั่วทั้งที่ให้อำนาจแก่ผู้นำหน่วยงานที่มีองค์ความรู้และข้อมูลในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาเร่งด่วน ให้สามารถดำเนินการตามความจำเป็นและสามารถมีอำนาจในการสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- รัฐบาลควรจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการกลางระดับชาติเพื่อรับมือกับโรคระบาด” (The Center Epidemic Command Center) โดยมีโครงสร้างและการปฏิบัติการในลักษณะศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน (Emergency Operation Center: EOC) ซึ่งจะเปิดใช้งานเมื่อเกิดสถานการณ์โรคระบาดร้ายแรงหรือ “องค์กรเฝ้าระวังและศึกษาข้อมูลภัยพิบัติด้านต่าง ๆ ”

จำแนกตามความเชี่ยวชาญของประเภทภัยพิบัติ เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานเฝ้าระวังของประเทศ และมีมาตรการระบุนานและบทบาทที่ชัดเจนในการเฝ้าระวังภัยพิบัติในระดับต่าง ๆ ซึ่งองค์กรดังกล่าวจะเป็นองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญจากความรู้และประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติ และสามารถสนับสนุนข้อมูลและรายละเอียดอย่างถูกต้องและครบถ้วนให้แก่ผู้ที่มีความสามารถและความเชี่ยวชาญที่ตรงกับลักษณะของปัญหามากที่สุดมาดำรงตำแหน่งประธานศูนย์/องค์กร เพื่อใช้อำนาจการตัดสินใจได้ในภาวะเร่งด่วนโดยมีองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่จำเป็นและพร้อมใช้งานอย่างทันทีทั่วทั้ง

- รัฐบาลควรออกแบบโครงสร้างคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ในสถานการณ์ฉุกเฉิน (The Scientific Advisory Group for Emergencies) เพื่อทำหน้าที่ในการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายบนพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์อย่างรอบด้านและเป็นกลางในสภาวะฉุกเฉิน ทั้งโรคระบาดภัยพิบัติและวิกฤติอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. 2565. สรุปผลการฉีดวัคซีนโควิด 19. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2565. สืบค้นจาก <https://ddc.moph.go.th/vaccine-covid19/pages/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%81%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%83%E0%B8%AB%E0%B9%89%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%89%E0%B8%B5%E0%B8%94%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%84%E0%B8%8B%E0%B8%B5%E0%B8%99%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%94-19>
- สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. 2565. 20 ปี สบน. สู่ เสริม สร้าง เพื่อประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2565. สืบค้นจาก <https://www.pdmo.go.th/anniversary-book>
- วิโรจน์ ณ ระนอง และคณะ. 2565. โครงการวิจัย เรื่อง การประเมินผลเพื่อถอดบทเรียนการดำเนินการและจัดสรรงบวิจัยของกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) เพื่อรับมือกับการระบาดของโรค COVID-19 ในประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.).

Policy Brief

TSRI Policy Brief (หรือเอกสารบทสรุปเชิงนโยบาย) เป็นเอกสารที่สรุปและเรียบเรียงจากงานวิจัยของหน่วยบริหารจัดการทุน มหาวิทยาลัย หรือสถาบันวิจัยเป็นหลัก และอาจมีการนำรายงานวิจัยหรือเอกสารรายงานจากแหล่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาประกอบ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่สมบูรณ์ขึ้น วัตถุประสงค์หลักในการจัดทำ Policy Brief คือ การส่งผ่านผลงานวิจัยไปสู่ฝ่ายนโยบาย (ผู้กำหนดนโยบายและฝ่ายปฏิบัตินโยบาย)

การจัดทำ TSRI Policy Brief มาจากแนวคิดที่ว่า เอกสารงานวิจัยที่มีอยู่เป็นเอกสารที่มีเนื้อหาค่อนข้างมาก และมีความเป็นวิชาการสูง ซึ่งทำให้เกิดแรงจูงใจกับผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่ศึกษาเอกสารวิจัยดังกล่าว ดังนั้น TSRI Policy Brief จึงถูกทำขึ้นในลักษณะของบทสรุปเชิงนโยบายที่มีเนื้อหากระชับ มีความยาวประมาณ 5 - 8 หน้า และพยายามนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบที่ให้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น